

Onsdagen den 13 januari

Kl. 09.00–12.24

§ 1 Tal med anledning av enkammarriksdagens 50-årsjubileum

*Tal med anledning av
enkammarriksdagens
50-årsjubileum*

Anf. 1 TALMANNEN:

Statsministern, vice statsministern, partiledare och ärade ledamöter runt om i Sverige! Det hör inte till vanligheterna att talmannen tar till orda precis innan det är dags för partiledardebatt i Sveriges riksdag. I dag vill jag ändå göra det.

Riksdagen är som bekant halvvägs in i sitt demokratijubileum. Nu ligger det stora jubileumsåret 2021 framför oss, 100 år efter det första riksdagsval som hölls med allmän och lika rösträtt. Det är värt att uppmärksamma, även om det förstås får göras med anpassning efter rådande läge.

Men i dag vill jag tala om ett annat jubileum som också det i högsta grad berör riksdagen. Den 11 januari 1971, för 50 år och två dagar sedan, sammanträdde den nya enkammarriksdagen för första gången. Det skedde i riksdagens tillfälliga lokaler vid Sergels torg i Stockholm. Även detta jubileum kommer att uppmärksammas på olika sätt under året.

Införandet av enkammarriksdagen var en händelse som hade föregåtts av många steg på en lång väg. Historiska förändringar i samhället avspeglas också i det politiska systemet. När tvåkammarriksdagen infördes genom 1866 års representationsreform skedde det i övergången mellan en äldre samhällsordning och de framväxande kraven på demokrati.

Parlamentarismen slog igenom 1917, och redan vid den tiden var tvåkammarssystemet en omdebatterad fråga. Det var det även i Författningsutredningen på 50-talet, och den diskuterades vidare i Grundlagberedningen på 60-talet.

I syfte att göra parlamentarismen tydligare med en enda kammare som regeringen ansvarar inför och för att valresultat skulle få ett direkt och entydigt genomslag utan den stegvisa förnyelsen av första kammaren klubades beslutet om en enkammarriksdag igenom 1969. Borta var begrepp som första kammaren och andra kammaren, sammanjämkning och gemensam votering.

Man kan lite förenklat säga att den indirekt valda första kammaren försvann och att den andra, direktvalda, kammaren byggdes ut till 350 ledamöter. Samtidigt genomfördes en genomgripande förändring av utskotts-väsendet, och den typ av fackutskott vi känner i dag infördes.

Jag skulle gärna tala mer om detta, men vi har en viktig debatt framför oss. Som väl är finns det en skrift om detta jubileum. Den är tillgänglig på

Prot. 2020/21:63
13 januari

*Tal med anledning av
enkammarriksdagens
50-årsjubileum*

webben för alla, och den har även mejlats till er ledamöter. Som enkammarriksdagens nionde talman hoppas jag att den bjuder på god läsning!

Senare i år kommer Riksbankens Jubileumsfond att ge ut en bok om jubileet, så den som vill fördjupa sig kommer att kunna göra det.

Ja, det finns alltså sammantaget 150 anledningar att högtidlighålla sitt demokratiska engagemang lite extra i år. De 100 år som gått sedan den svenska demokratins genombrott understryker vikten av det oförtröttliga arbetet för demokratin själv.

De 50 år som gått sedan enkammarriksdagen infördes minner oss om att det inte räcker att vinna demokratin, utan vi måste också ständigt utveckla dess former. Betydelsen av att vinna, värna och vitalisera demokratin är uppenbar mot bakgrund av att vi aldrig får ta den för given, vilket är något som inte minst visas av de oacceptabla händelser som nyligen utspelade sig i den amerikanska kongressen.

Ärade ledamöter! Dåtidens rösträttskamp ledde till demokratins historiska genombrott i Sverige. Dåtidens reformer gav oss den enkammarriksdag vi nu är samlade i. Dagens demokrati ger oss möjlighet och ansvar för att forma såväl samtiden som vår framtid.

Nu stundar 2021 års första partiledardebatt. Tack!

Partiledardebatt

§ 2 Partiledardebatt

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Sverige har lämnat ett mörkt år bakom sig. Vaccinerna gjorde i och för sig att de första dagarna under 2021 gick i en mer hoppfull ton, men vi kommer att behöva rusta vårt land betydligt starkare. Till det ska jag återkomma.

Jag vill inleda med det som hände bara några dagar in på det nya året när förfärande bilder kablades ut över världen av hur Kapitolium i Washington stormades av människor som vägrade acceptera grundbulten i en demokrati, nämligen ett legitimt valresultat.

Trumpanhängare avbröt kongressens arbete. De tvingade folkvalda att söka skydd och angrep den amerikanska demokratin påhejade av att president Trump fortsatte att sprida lögnen om ett stulet val.

Det här är en mörk stund för USA. Det är en mörk stund för det land som för så många symboliserar frihet och demokrati. Kongressen lyckades återsamlas och bekräfta valresultatet, vilket i sig visar institutionernas styrka. Men attacken i förra veckan visade också att en av världens starkaste demokratier kan skadas av polarisering, populism och extremism.

Europa och Sverige behöver dra lärdom av det här. Också här finns de som vill stänga våra öppna samhällen. Sverige är såklart inte USA, men ingen demokrati är för evigt solid. Inte heller vi är immuna mot polarisering och undergrävande av trovärdighet – inte heller det svenska folket med stark tilltro till allt från Skatteverket till domstolar är immunt. Vi har stora styrkor och djupa rötter i folkrörelser, grannsamverkan, lokaltidningar och public service. Men inte heller med det i ryggen är vi immuna mot splittring.

Split mellan grupper kan få fäste också här. En falsk nyhet kan spridas som en sanning också här. Vetenskap och åsikter kan blandas också här. Ett faktiskt valresultat skulle kunna undergrävas också här i vårt kära land.

Vi vet det här. Vi vet att det finns krafter som vill undergräva demokratin här. Det finns uppenbart rörelser som vill söndra den tillit som människor har till varandra och till Sverige, och vi vet vikten av att stå på rätt sida av historien när det faktiskt gäller.

Nu behöver vi leva efter det. Vi behöver se allvaret i vår nutid och se vår roll för vårt lands framtid. De partier som vi företräder tycker olika om mycket, men vi har ett gemensamt ansvar, och det är att säkerställa att människor litar på vårt lands institutioner – på domstolarna, på valresultat och på myndigheter.

Vi folkvalda har ett gemensamt ansvar att hålla fast vid att en sanning är en sanning och att undvika att kasta lögnen på våra motståndare bara för att få applåder från de egna leden. Vårt samhälle behöver vara så starkt att attacker på svensk demokrati misslyckas. Vår sammanhållning ska vara så stark att alla försök till splittring faller. Att värna svensk demokrati är en uppgift som alltid, alltid är större än våra åsiktsskillnader eller partisymboler. Det är vi skyldiga det svenska folket att slå vakt om.

Herr talman! Varje person i vårt land ska kunna lita på Sverige. Du ska kunna lita på att vårt land finns där när du behöver det: när du blir gammal, när du ringer till polisen eller när du blir sjuk. Men det brutala året 2020 har visat att svensk välfärd behöver rustas upp, och det rejält.

Under lång tid, under flera regeringar och olika kommunala styren har samhället dragit sig tillbaka alltför mycket. Det gäller beredskapslager, det gäller postlådor, det gäller vårdcentraler och det gäller skolor. De har monterats ned i alltför stor utsträckning. Det märks ute på landsbygden, men det märks också i höghusen. Det märks inte minst inom äldreomsorg och sjukvård.

Svensk välfärd är i grunden stark. Men den har blivit svagare, herr talman. Därför föreslår jag i dag att alla partier nu ska komma överens om att skapa arbetsro för svensk äldreomsorg och sjukvård under den här krisen. Svensk välfärd ska åter bli vårt lands starka stolthet.

Vi arbetar redan för att de som har hemtjänst ska få en fast omsorgskontakt. Vi arbetar med att stärka de äldres rätt genom att utreda en ny äldrelag. Vi förbättrar villkoren för de anställda inom äldreomsorgen genom att erbjuda heltidstjänst och också utbildning på betald arbetstid. Vi skyddar yrkestiteln undersköterska för att få fler att söka sig till yrket. Men vi socialdemokrater anser att det behövs mer på alla nivåer, särskilt nu när krisen pågår.

Mina förslag för att skapa arbetsro lyder så här:

1. Avstå från kommunala skattesänkningar som medför att nödvändiga investeringar uteblir.
2. Ha fullt fokus på välfärden i budgetar på alla nivåer.
3. Se till att kommunerna använder de pengar som nu är avsatta för äldreomsorgen till just äldreomsorg och ingenting annat.
4. Stoppa privatiseringar av äldreomsorgen under krisen.

För att vi ska lyckas med detta krävs det att alla partiledare tar på sig ansvaret för att ha en tät dialog med sina företrädare och partivänner i regioner och kommuner. Jag ser fram emot att höra vad övriga partier tycker om det här.

Herr talman! Vårt land behöver fortfarande samling, att vi tillsammans gör vårt allra bästa för att skydda liv och hälsa. Vårt land behöver samarbete för att återupprätta svensk äldreomsorg.

Vi folkvalda är också skyldiga svenska folket att värna vårt lands demokrati. Vi behöver göra vårt bästa för Sverige i krisen och framöver.

Anf. 3 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Vi står inför ett nytt år, en ny chans till omstart i ett svårt läge. Om vi nu tar tag i våra problem kan vi också ta fasta på våra möjligheter. Och Sveriges potential är enorm. Vi är det lilla landet med de stora företagen, innovationsförmågan och strävsamheten. Men ingenting blir bättre av sig självt. Om Sverige ska få ett framgångsrikt 20-tal krävs tre saker: probleminsikt, en ny tydlig kurs och kraft att få saker gjorda.

Nästan alla svenskar ser att läget är allvarligt. I Sverige har en av tusen dött på grund av corona, 9 667 människor för att vara brutalt exakt. Vi är många som har förlorat en familjemedlem.

Nu måste den svenska strategin förändras. Smittspridning stoppas inte av allvarligt tonläge på presskonferenser. Och det blir inte bättre när de som predikar för andra inte själva lever som de lär. Det är ofattbart att ingen i regeringen visste om att chefen för Sveriges krisberedskapsmyndighet lämnade landet mitt i krisen. I andra länder skulle det ha fått konsekvenser för fler personer än chefen på resan.

Nu är vaccinet ljuset som lyser i mörkret. Men om vi ska klara av den största massvaccineringen i svensk historia krävs det ett samlande nationellt ledarskap. Ingen möda får sparas. Ingen tid får spillas. Vårens haveri med tester får inte upprepas.

I Tyskland, England och Danmark byggs vaccinationsmottagningar i fältsjukhus, i ishallar och på fotbollsarenor. Mycket mer kan göras också i Sverige. I bästa fall är det en obehövlig försiktighetsåtgärd. Arbetsgivare skulle kunna få en nyckelroll. Företagshälsovården skulle kunna bidra och vaccinera anställda. Landets tandläkare skulle kunna hjälpa till. Försvarsmakten skulle kunna spela en viktig roll. Det är faktiskt obegripligt att Sveriges ÖB själv ska behöva be om att få göra en insats. Bara regeringen kan ge Försvarsmakten uppdraget. Gör det!

Sverige är nu ett av bara fyra EU-länder som inte använder digitala appar för smittspårning. Hur är det möjligt i ett av världens mest digitaliserade länder? Har regeringen ens bett något av våra framgångsrika techföretag om hjälp? Olika former av vaccintyg skulle kunna användas för att börja öppna upp samhället. Tänk utanför boxen!

För varje vecka som går blir det mänskliga och ekonomiska priset allt högre. Regeringen måste kliva fram eller stiga åt sidan.

Corona är nu inte Sveriges enda problem. Arbetslösheten drar mot rekordnivåer. Utanförskapet blir allt djupare. Inte ens varannan kvinna som har invandrat från Afrika och Mellanöstern jobbar. Vi skakas av våld och skjutningar. Ständigt skjuts, dödas eller dödar människor. Den grova kriminaliteten är Sveriges andra pandemi.

År 2020 var i den meningen det dödligaste året i modern svensk historia. 47 människor sköts till döds. Den yngsta var bara tolv år. Åtta barn dog i knivattacker eller skjutningar. Och 2021 har börjat på värsta tänkbara vis. Småbarnspappan Joakim Forsberg höggs den 2 januari klockan 20 ihjäl vid en bankomat. Och den man som har erkänt mordet borde ha varit

inlåst; han är nämligen dömd för mordet på en 17-årig kille men hade rymt från en promenad.

Stefan Löfven är säkert precis lika förfärad som alla vi andra. Men det räcker inte. Med makt följer ansvar, att man gör det som krävs, ser vad som pågår och gör någonting åt det. Om vi ska stoppa det här och vända utvecklingen krävs det mer än att säga oacceptabelt på ännu en pressträff eller dessa ständigt nya utredningar.

Mitt förslag är: Gör som Danmark! De har infört dubbla straff för gängkriminella, möjliggjort för avlyssning, visitation och anonyma vittnen. Allt det har Moderaterna också föreslagit. Allt det säger Socialdemokraterna nej till. Det spelar alltså roll vilken regering ett land har.

Herr talman! Den 6 januari såg vi närmast otänkbara bilder från Capitol Hill i Washington D.C. Donald Trumps dysfunktionella presidentskap fick ett ovärdigt slut. USA får sin chans till nystart om en vecka när Joe Biden svärs in som president. Det väcker hopp om ett nytt amerikanskt ledarskap som återupprättar USA:s roll i klimatpolitiken och samarbetet med Europa och som försvarar rättsstatens och demokratins integritet.

Jag hoppas också på ett ledarskap som bryter den oförsonliga politiska polariseringen där människor som tycker olika inte längre ens pratar med varandra. Min farhåga är att det destruktiva samtalsklimat som finns där ska få fäste även här. Är man inte hemmablind eller själv medskyldig ser man redan den utvecklingen i Sverige.

Vi som är ledare i svensk politik måste, oavsett politisk hemvist, ta det här på allvar. Politiska skillnader är viktiga. Men det finns mer som förenar oss svenskar än som skiljer oss åt, eller som Nyamko Sabuni nyligen sa: Man vinner inte kampen för ett bättre Sverige genom att isolera sina meningsmotståndare utan genom att lösa samhällsproblemen på riktigt.

För mig är det här viktigt. Moderaterna kommer att fortsätta vara samlingspartiet i svensk politik som respekterar och samtalar med alla partier och som samlar stöd för att genomföra reformer som vi tror på.

Herr talman! Regeringen skyller gärna ifrån sig och letar fel hos alla andra. Men jag vet att vi är så många fler i Sverige som nu vill ta tag i problemen. Det tar jag fasta på.

Anf. 4 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Vi har nu gått in i ett nytt år. Det finns goda skäl att framhålla vikten av att värna våra demokratiska institutioner och inte minst de värden som de bärs upp av: att vi respekterar utfallet i ett säkerställt demokratiskt val. Det handlar ytterst om att vi respekterar människors olika åsikter. Om man har denna fasta övertygelse som måttstock är det som har hänt i USA efter valet ovärdigt, oansvarigt och naturligtvis fullständigt oacceptabelt.

Lika viktig, herr talman, som den grundläggande respekten för människors olika åsikter är rätten för var och en att fritt kunna kommunicera dessa åsikter. Det är ett gigantiskt problem med multinationella digitala oligarker som kontrollerar grundläggande global infrastruktur för information och använder den makt det innebär till att utifrån egna intressen styra vem som får höras och vad som får sägas. Även detta är fullständigt oacceptabelt. Det som sker just nu borde varje demokratiskt sinnad medborgare i vårt land och i resten av världen känna en väldig oro inför.

Herr talman! Världens bästa skola, världens bästa sjukvård, världens bästa äldreomsorg – det var väl så det var sagt i landet med de högsta skatterna? Men det var inte så det blev. Inte minst har äldreomsorgen varit oerhört eftersatt på punkt efter punkt. I Coronakommissionens första delrapport levererades för några veckor sedan svidande och rättmätig kritik mot regeringen.

Många frågar sig naturligtvis hur Sverige som är världsmästare på att ta in skatter från sina medborgare samtidigt kan ha en situation där tryggheten för de äldre, de sjuka och de mest utsatta försvagas. Hur kan det vara så? Svaret är politik. Svaret är obegripliga prioriteringar. Svaret är bristande verklighetsförankring. Svenska regeringar har i decennier stått och tittat på när många av de mest sköra har hamnat i en avgrund av hopplöshet och misströstan. Man har haft och har fortfarande oerhört svårt att ta ansvar för det.

Samma sak gäller brottsligheten. Ingen vill ta ansvar för hur det har kunnat bli som det har blivit. Regeringen är heller inte beredd att göra det som krävs för att städa upp bland gäng och organiserad brottslighet. Pandemin påverkar och inskränker såklart mycket i våra liv, men den stoppar inte brottsligheten. Antalet skjutningar ökar. Fler dödas. Våldet fortsätter att breda ut sig. Under förra året ökade antalet skjutningar med närmare 10 procent jämfört med 2019. Antalet dödade ökade med 12 procent.

Tyvärr finns inget vaccin mot redan förhärjade brottslingar. Däremot finns det motmedel, men då krävs både resurser och politisk vilja. Tyvärr saknas båda dessa komponenter alldeles för ofta hos den svenska regeringen.

I en annan värld, på den vänsterliberala planeten, finns det däremot alltid av någon anledning en välfylld kassa till allting som man tycker är fint och gott. IS-terrorister ges försäkringar, studiemedel och allsköns bidrag. När reskassan är slut kan de här mördarna lyckas få ännu mer pengar beviljade direkt på plats i aktuell krigszon. Det är helt absurt. Än mer absurt blir det naturligtvis, herr talman, i ljuset av att vi under det år som gått har tvingats bevittna nya islamistiska terrordåd i vår närhet. Det blir ännu mer absurt, herr talman, när regeringen nu dessutom öppnar för ytterligare mer eller mindre ansvarslös invandringspolitik.

Jag frågar mig om regeringen inte ser vad som händer i det här landet. Behovet av ett nytt ledarskap i Sverige har nog aldrig någonsin varit större.

Anf. 5 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Det är alltid som mörkast precis innan gryningen. Detta ordspråk sammanfattar väl den tid vid lever i just nu, mitt i en allvarlig pandemi. Det är fler döda för varje dag. Äldre smittas inne på sjukhus och äldreboenden. Vi har överfulla intensivvårdsplatser. Operationer ställs in för både vuxna och barn. Vårdpersonal arbetar under en obeskrivlig press utan tid för återhämtning. Det finns en fortsatt stor samhällsspridning av viruset. Företag kämpar med allt de har för att överleva dagen, kunna behålla medarbetare och slippa se sina livsverk raseras. Hundratusentals människor har fått se sina ekonomiska marginaler krympa under krisen.

Samtidigt kan vi ana en gryning. Vacciner som förhoppningsvis kan förändra mycket i våra liv sprids nu över världen. Vi lär oss mer om sjukdomen för varje dag.

Nu är tid för oss alla att ta ansvar. Det gäller inte minst statsråd, riksdagsledamöter och generaldirektörer genom att gå före och agera på ett sätt som minskar smittspridningen i samhället och följa de råd som myndigheter och vi själva så länge har betonat vikten av.

Det är också tid för ett mer handlingskraftigt ledarskap som agerar för att värna vården och framtiden för våra företag och som ligger ett steg före snarare än ett steg efter. Vi i Centerpartiet har länge drivit regeringen framför oss. Vår röst har gjort skillnad. Vi pekade tidigt på behovet av att lägga om den svenska strategin på ett antal punkter. Men ännu mer behöver göras för att stoppa smittspridningen: ge vården de resurser och de verktyg som behövs och undanröja varje tänkbart hinder mot en framgångsrik vaccinering av hela befolkningen.

Vi har sedan i våras drivit på för en ny pandemilag. När en sådan nu äntligen finns på plats är det upp till regeringen att använda den offensivt och effektivt. Samtidigt är det extremt viktigt att företagen får ersättning när staten stänger ned verksamheter.

Vi har också varit en avgörande kraft för att värna de svenska företagen under krisen. Vi har fått stödåtgärder på plats såsom korttidspermittering, omställningsstöd, skatteanstånd och sjuklöneansvar. Men detta räcker inte. De stöd som har beslutats måste snabbare nå krisande företag. Det är rent ut sagt på tok för dåligt att pengarna dröjer. Det finns inget utrymme för ytterligare väntan. Regeringen måste tydligare kräva av EU att förändra de regler som påstås sänka processer. Det finns inga andra alternativ. Utan våra företag stannar Sverige.

Med facit i hand är det uppenbart att regeringen borde ha lyssnat och vidtagit åtgärder snabbare och mer effektivt redan i höstas. Men ännu är det inte för sent att göra rätt, göra mer och göra skillnad. Låt det nya året bli en nystart för ett mer handlingskraftigt ledarskap! Lägg inte ansvaret någon annanstans! Vänta inte på att någon annan ska agera! Vi måste nämligen fortsätta framåt även på andra områden.

Vi måste se till att arbetet med att ta Sverige framåt genom krisen också omfattar alla. Det gäller alla de kvinnor och barn som lever instängda med en våldsam partner. De måste få hitta vägen ut från våld och förtryck och in i trygghet. Centerpartiet har förslagit en stabil finansiering för landets kvinnojourer och för Nationellt centrum för kvinnofrid för att ge dem en trygghet att kunna planera långsiktigt och rädda fler.

Vi har visat hur man kan förändra lagstiftningen för att få stopp på utdragna vårdnadstvister och skärpa straffen för allvarliga brott i nära relationer. Jag hoppas att både regeringen och riksdagens partier kan ansluta sig till dessa förslag för att öka tryggheten för fler och se till att chansen att få en ljusare framtid ges till fler.

Sedan måste vi också göra mer för att stoppa klimatförändringarna. De har inte tagit paus under pandemin. Tack vare Centerpartiet investerar nu Sverige i en svensk bioekonomi för att bättre ta vara på de förnybara resurser som finns i våra skogar och vårt lantbruk. Vid nyår kom det på plats ett grönt avdrag som gör det enklare och billigare för dig och mig att vara klimatsmart. Vi inför en reduktionsplikt för att få mer förnybart i tanken och satsar på grön teknik, så att Sverige kan ligga i framkant men också agera föredöme lokalt. Precis som viruset tar klimatförändringarna inte hänsyn till några landsgränser.

Dessa utmaningar måste vi lösa tillsammans. Vi kommer att vara en aktiv och konstruktiv kraft för att minska smittspridningen och värna framtiden för våra jobb och företag.

Anf. 6 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Coronapandemin har drabbat Sverige hårt. Över 9 000 personer har avlidit, och många fler lider i dag av sviterna av en sjukdom vi känner till alltför lite om. Bakom siffrorna finns en älskad mormor, en pappa, en nära vän – alla med drömmar och erfarenheter. Många av dem hade föreställningen att de var trygga i svensk äldreomsorg.

Vård- och omsorgspersonalen har gjort enorma insatser för att förhindra smittspridningen. Krisavtal är aktiverade i många regioner. Utarbetad sjukvårdspersonal har jobbat 60-timmarsveckor utan att kunna ta semester. Att Sverige är det land som har minst antal vårdplatser i EU har blivit tydligt. En redan underbemannad och slimmad sjukvård har fått bära människors sorg och frustration det här året.

Före jul kom regeringens egen coronakommission med sina slutsatser. Förödande kritik riktas mot regeringen. Det som beskrivs är en vårdskandal. Tre av fyra personer som har dött har gjort det i äldreomsorgen. Kommissionen konstaterar att äldreomsorgen inte var rustad för en pandemi och att de anställda lämnades ensamma att hantera krisituationen.

Var fanns regeringen och januaripartierna? Varför är det så enkelt att få loss pengar och bidrag till resursstarka företag medan det verkar omöjligt att sätta de äldre först? I ord sa regeringen att de äldre skulle skyddas. Men i handling gjordes långt ifrån tillräckligt.

Jag är inte här för att peka finger och påstå att Vänsterpartiet haft svar på alla frågor. Hela den svenska strategin kommer att utvärderas i ett senare skede, och det kommer att ge oss fler svar. Det som vi däremot har känt till länge och som kommissionen nu fastslår är de stora problem som funnits i äldreomsorgen. Där kunde politiken ha gjort något, och där kan politiken göra något i dag. Här brister regeringen i sitt ansvarstagande.

Kommissionen lyfter för det första fram att den stora andelen timanställda i äldreomsorgen har ökat smittspridningen. Var fjärde person i äldreomsorgen är timanställd. Ju fler timanställda det har funnits på en arbetsplats, desto större har smittspridningen blivit. Sverige har flest timanställda i äldreomsorgen i hela Norden.

För det andra har antalet aktörer försvårat samordning och effektiv styrning. Bara i Stockholm finns det drygt 80 olika privata företag och aktörer som utför hemtjänst. De snabba krisbeskeden nådde inte fram till alla. Samverkan fungerade inte.

För det tredje är verksamheten kroniskt underfinansierad och underbemannad, vilket har försvårat möjligheten att till exempel isolera sjuka äldre. Detta har kostat människoliv.

Katastrofen som kommissionen beskriver är effekten av en nyliberal politik. Sverige behöver välja en helt annan väg efter det som har hänt. Men verkligheten ser ut så här, och regeringen borde ha vetat att den såg ut så här. Att man inte tog hänsyn till de befintliga problemen inom äldreomsorgen när man planerade och genomförde den svenska coronastrategin är ett oacceptabelt misstag som kräver politiskt ansvarstagande.

Vänsterpartiet har i decennier pratat om behoven i äldreomsorgen och deras storlek och har gång på gång kommit med förslag för att lösa dem.

På de första partiledarmötena i samband med pandemins utbrott tog vi upp frågan om äldreomsorgens beredskap för att möta detta virus. På våra frågor fick vi mycket lite respons från de andra partierna. Nu måste fler agera för att rusta upp äldreomsorgen.

Det som utmärker en demokrati är att det finns ett politiskt ansvarsutkrävande. Det fungerar inte att politiker på olika nivåer skyller på varandra. Någon är ansvarig för det som har hänt. Jag utgår från att det ansvaret tas. Många har förlorat nära och kära under det här pandemiåret. De förtjänar svar. Stefan Löfven behöver reda ut vem som ansvarar för katastrofen i äldreomsorgen. Vi måste se till att detta aldrig händer igen.

Anf. 7 EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Årets första vecka har varit den mörkaste veckan under pandemin för Sverige. Vi ser nu det högsta antalet dödsfall sedan pandemins start. Det är nu fler människor som dör i Sverige per vecka än som dött i Norge under hela pandemin. Samtidigt ser vi sjukvården pressas till det yttersta. På Sahlgrenska sjukhuset har antalet iva-patienter tredubblats på bara tre veckor. Operationer ställs in, nu även för cancersjuka barn. Alltför många har fått offra alltför mycket: mor- och farföräldrar som aldrig mer kommer att få se sina barnbarn, barn som aldrig fick chansen att säga adjö. Det blir sår och sorg i vår samhällsgemenskap. Denna vecka kommer vi att passera 10 000 döda.

Varför har Sverige drabbats så hårt? Coronakommissionen har svarat: Det går inte att skydda riskgrupper och samtidigt ha en hög smittspridning i samhället. Många invände kraftigt när jag påstod att regeringen under våren med öppna ögon och med berätt mod tillät en hög smittspridning i samhället. Den kritiken har nog fastnat i halsen nu.

Vi har under pandemin saknat nationellt ledarskap. Att fela är mänskligt. Men ledarskap är inte alltid att fatta perfekta beslut. Ledarskap är att våga bryta upp från den inslagna vägen när man ser att den inte längre leder rätt. När regeringen såg hur fel det blev och när Sverige stack ut så kraftigt redan under våren, varför stod man då kvar i stället för att justera och ändra sig? Till sist kommer det ned till att man inte ville leda. Man ville ducka. Man ville delegera. Jag vet det, för jag frågade dem. Vilka olika scenarier planerar ni för? Hur många är iva-platserna? Vilken uthållighet finns det i äldreomsorgen? Hur många fler kan vi testa? Hur många fler kan vi smittspåra? Hur förbereder vi oss för den andra vägen? Allt vi fick höra var mummel.

Titta på Boris Johnsons agerande i Storbritannien! Jag hör att det fnyses från första bänken, men det är ett gott exempel. Han vände när han såg att hans coronastrategi inte höll och att den kostade människoliv. Titta sedan på det socialdemokratiska ledarskiktet, på dess agerande och på dess uttalanden under julhelgen! Jag kan inte låta bli att undra: Vad är det i vattnet på Sveavägen 68 som gör att socialdemokratiska ledare hellre accepterar fel än vågar erkänna dem, även när felet är helt uppenbara för hela omvärlden, att de hellre duckar än ändrar sig, även när det kostar liv?

Vi har nu en pandemilag. Initiativet till den borde ha tagits av regeringen för länge sedan. I stället är det vi som har fått driva regeringen framför oss via socialluts-kottet. Vi fick släpa den till brunnen, men vi kan inte tvinga den att dricka.

Pandemilagen är det bara regeringen som kan använda. Vi förväntar oss att den gör detta. Regeringen har ansvaret att leda landet. Liksom vi visste att äldreomsorgen hade strukturproblem redan innan pandemin vet vi att regionerna har sina strukturella problem.

Regeringen måste se till att vaccineringsen fungerar och att om problem uppstår kommer man att stödja i subsidiär anda och inte två sina händer och sedan skylla på andra. Den måste agera. Om den inte har det modet att agera så ska den avgå.

Denna regerings förändringsovilja, denna brist på ledarförmåga, syns inte bara i coronapolitiken. Vi ser det inom kriminalpolitiken. Människor förlorar sin trygghet. Skjutningar och sprängningar kan utföras utan straff. Men regeringen inför inte Adrianalagarna, för det står inte i JÖK:en.

Redan innan coronapandemin var vårddköerna de längsta vi någonsin sett i Sverige. Redan innan coronapandemin visste vi att regionerna var anpassade efter en dåtid. Men regeringen har ingen agenda för att förändra sjukvårdens struktur, för det står inte i JÖK:en.

Regeringen var på väg att falla om både arbetsrätten och migrationen för att den inte ens var enig om vad man egentligen skrivit in i nämnda överenskommelse.

Vaccinerna börjar nu anlända som ett infriat nyårslofte. Men när pandemin har pressats tillbaka kommer vi att stå kvar med försvårade samhällsproblem. Januariöverenskommelsen kommer att finnas kvar. Men vi kommer att vara i behov av ett nytt ledarskap.

Vi gick till val på att man ska kunna lita på Sverige. Det har visat sig att man inte kan det. Sverige förtjänar ett bättre och ett nytt ledarskap.

Anf. 8 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Den amerikanska härdsmlåtan är en tragedi. Institutionerna stod förvisso pall på den yttersta dagen vid slutattacken. Men tragedin i USA säger tyvärr mycket om demokratins kris och dess utmaningar. Teknikgiganternas plattformar har onekligen skapat konspirationsteoretikernas bästa tid. För öppen ridå kan fakta ifrågasättas, lögn spridas och populismen växa ohämmat.

Hur kunde populisterna och antidemokraterna i USA faktiskt samla 74 miljoner röster? Rimligen gjorde även anständiga människor detta val. Hur långt kan en polarisering gå utan att demokratin dör? Vi måste dra lärdom av detta. Flera andra länder, även inom EU, är på väg på samma dystra resa. Sverige har dessutom sin egen beskärda del av populisterna och extremister.

Riksdagens legitimitet ligger i förmågan att skapa trygghet och goda livschanser för medborgarna. Det handlar om att utjämna det dna-lotteri som tillsammans med våra uppväxtvillkor lägger grunden för våra liv.

Till sist är det dock bara vi själva som genom egna ansträngningar och egna beslut kan forma våra liv. Politikens uppgift är att oavsett utgångsläge ge oss bästa tänkbara chanser. Detta är liberalismens kärna och credo.

Herr talman! De flesta hanterar denna kris ansvarsfullt. Staten bidrar med omfattande stödinsatser till företag, även om mer måste göras akut för företagen, kulturen och civilsamhället.

Medarbetare i sjukvården, omsorgen och skolan gör fantastiska insatser i denna mycket svåra tid. Där den svenska strategin kommit till korta kommer ansvar att utkrävas, och förändringar kommer att behöva ske.

Vi behöver få sörja de liv som förlorats i pandemin och bearbeta andra förluster som drabbat oss. Även om vi fortfarande är mitt uppe i bekämpandet och i början av vaccineringen måste vi nu lyfta blicken och ta ett nytt grepp om våra allvarliga samhällsproblem.

När vi söker svar om den breda omstarten som Sverige så väl behöver har Liberalerna lyssnat på de strävsamma och omtänksamma samhällsbärarna. Det är människor som kräver att skolan ska fokusera på kunskaper samt ordning och reda. Den ska sätta barnen som har det svårast främst samtidigt som den ger talanger en chans att växa.

Det är människor som vill att socialtjänsten griper in för de barn vilkas föräldrar inte är kapabla. Det är samhällsbärare som kräver att det finns vård och omsorg av hög kvalitet för alla som behöver det. De vill att människor med funktionshinder ska ges stöd till egenmakt, och det ska ske genom offentligt fungerande system.

Det är människor som vill att rättstryggheten måste stärkas. Mormor, mamma och ens egna barn ska inte vara rädda för att utsättas för brott. Det är personer som vill att den som väljer kriminalitet som livsstil får relevanta straff. Det är samhällsbärare som anser att skjutningar, rån och gängbrottslighet är ett av våra absolut största samhällsproblem.

Det är samhällsbärare som vill att Sverige är solidariskt och inte nativt, där bistånd används effektivt och invandring sker efter förmåga till riktig integration. Där är krav på svenska en självklarhet, och medborgarskapet är målet i en krävande integrationsprocess.

Det är också människor som vill att vi tar ansvar för klimathotet. De vill att vi samarbetar med andra länder, inte minst i EU, för att kunna ställa om vårt land. Det handlar om att vi gör allt för att rädda vår planet från en ekologisk katastrof.

Det är samhällsbärare som vet att det inte är politiker utan de välståndsskapande krafterna, och inte minst svenska företag, som är grunden för vår välfärd.

Herr talman! Liberalerna har tagit politiska strider i över hundra år, detta för att värna vårt demokratiska och öppna samhälle i varje tid. Friheten måste ständigt försvaras.

Samhällsbärarna kan lita på Liberalerna. Dagens svenska regering var inte vår önskeregering. Men efter en 134 dagar lång regeringskris tog vi vårt ansvar och medverkade till att Sverige fick en regering, en regering med en stark liberal reformagenda.

Mitt anförande understryker att Sverige på längre sikt behöver någonting annat, inte bara en regering som tvingas genomföra en och annan liberal reform utan en som drivs av en stark liberal vision. Det är tid för förändring när vi är igenom pandemin. Det är tid för möjligheternas Sverige.

Anf. 9 ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Kära åhörare! För en månad sedan följde hela världen rösträkningen i det amerikanska presidentvalet timme för timme. Varje röst räknas, var budskapet. Det blev en stor seger för Biden. Det finns inga tvivel om det.

Men det som har hänt efteråt visar med skrämmande tydlighet att en demokrati inte bara handlar om att rösträkna i ett val, för varje röst räknas hela tiden. Det finns de som skriker högst, de som håller tyst, de som tror att de är oviktiga och lägger ansvaret på någon annan, de som är rädda, de

som tiger och låter lögner passera fastän de vet bättre, de som inte bryr sig, medlöparna. Alla dessa röster och icke-röster räknas.

Ett av de starkaste ögonblicken i mitt liv var när jag för drygt ett år sedan besökte Srebrenicamuseet i Sarajevo. Kriget i Bosnien känns för mig som alldeles nyss. Jag minns det som i går när mina barn var små och granatbeskjutningen mot Sarajevo visades på min tv i vardagsrummet.

I Sarajevo träffade jag några jämnåriga som var där i kriget. Det var när grannar dödade grannar, när religion och etniskt ursprung som tidigare var helt ointressant människor emellan plötsligt definierade vem som var vän eller fiende och vem som kunde mördas.

På väggen i museet fanns ett citat utskrivet bland outhärdliga fotografier på massgravar och nedbrända hem med brända barnkläder och leksaker. Det citatet lyder: Det enda som krävs för att ondskan ska segra är att goda människor inte gör någonting.

Herr talman! Demokrati är ingenting man stökar undan vart fjärde år på valdagen. Demokrati och fredlig utveckling innebär ansvar för alla medborgare varje dag. Men vi politiska ledare har självklart ett mycket större ansvar för att inte polarisera, inte ställa människor mot människor, inte peka på hudfärg, inte bygga murar och inte påstå att det finns enkla svartvita lösningar på komplicerade problem. Vi ska visa modet att mötas, samarbeta, bygga broar och stå upp för sanningen även när den är komplicerad.

Vi lever i en brytningstid. Vi är mitt i en global pandemi som har ställt mycket i världsordningen på ända. Vi är mitt i en klimatkris vars konsekvenser blir mer och mer synliga för var dag som går. Dessutom har vi en kris för tilltron till vår demokrati.

Vi här inne i kammaren är de som måste visa att demokratin är det enda sättet att bygga ett hållbart och motståndskraftigt samhälle som håller ihop.

Jag är djupt tacksam mot alla dem som har stått i frontlinjen i denna pandemi och räddat liv. De har sett till att vårt samhälle fortfarande fungerar.

Men ingen tacksamhet i världen räcker om vi inte förmår agera för att hindra nästa globala katastrof. Om vi inte sätter stopp för ohållbar djurhållning, om vi inte sätter stopp för skövlingen av skogar och hav och för spridningen av mikroplaster, kemikalier, hormonstörande ämnen och antibiotikaresistenta bakterier och, inte minst, om vi inte stoppar klimatkrisen kommer allt detta sammantaget att leda till en katastrof. Det kommer att leda till kollapsade ekosystem, nya hot mot fred och stabilitet, nya virus och sjukdomar och nya hot mot människors hälsa.

Låt oss nu gemensamt ta detta ansvar för framtiden! Låt oss lyfta blicken från dagspolitiken och visa ansvar för ett bra samhälle där våra medmänniskors, djurs och kommande generationers intressen tas till vara, och låt oss visa att detta ansvar kan politiken ta.

Herr talman! Det här är min sista partiledardebatt i riksdagen. Jag vill avsluta med att säga att jag är så tacksam över väljarnas förtroende och över alla mina partikollegors hårda slit varje dag. Men jag vill också tacka alla andra som jobbar i demokratins tjänst och som ger alla medborgare en röst. Jag vill tacka alla som nu lyssnar på radio eller ser på tv, för ert intresse för politik är helt nödvändigt för att hålla demokratin vid liv. Era röster räknas.

Anf. 10 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Varje reform som den regering jag leder har genomfört sedan 2014 har syftat till att stärka Sverige och stärka människors trygghet och tillit. Varje jobb som har kunnat skapas, varje nyanställd polis och varje lagad väg har handlat om att bygga Sverige starkare.

Vi kunde ta oss an den här krisen med 350 000 fler i arbete jämfört med 2014. 100 000 av dem var i svensk välfärd. Vi kunde ta oss an det här med 100 000 nya utbildningsplatser i Kunskapslyftet. Det är rätt satsningar.

Men vi behöver göra betydligt mer för att på allvar bygga Sverige starkare, bygga en svensk äldreomsorg som varenda person i vårt land känner tillit till och bygga en demokrati som klarar attacker och försök till splittring. Vi är långt, långt ifrån framme. Vi ska fortsätta.

Jag tror att de flesta är redo att göra sitt för att stärka svensk välfärd – på kommunal nivå, på regional nivå och på nationell nivå. Därför hoppas jag att vi kan komma överens om att ge äldreomsorgen och sjukvården arbetsro och se till att de pengar som är avsatta till äldreomsorg går till just äldreomsorg – och att inte privatisera mitt under brinnande kris.

Att göra detta är ett steg i rätt riktning för att bygga svensk välfärd starkare och att bygga tilliten och hela vårt land starkare.

Anf. 11 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Två saker dominerar samtalen i vårt land just nu: corona och den grova kriminaliteten. De oroar lika mycket men på olika sätt.

I somras var alla svenskar skakade över att två pojkar hade torterats på en kyrkogård i Solna. I förra veckan kom domen. Den 21-åriga gärningsmannen fick nio års fängelse, men 18-åringen fick bara fem år. I domen står det i klartext att båda skulle ha fått långa straff utan den så kallade ungdomsrabatten. Lagen är som lagen är. Domstolen följer lagen. Riksdagen stiftar den. Men ungdomsrabatten för myndiga brottslingar borde redan ha varit borta.

År 2018 fanns ett helt färdigt utredningsförslag som skulle ha trätt i kraft precis före tortyren i Solna. Då hade båda gärningsmännen dömts till nio års fängelse.

Min fråga till Stefan Löfven är denna: Varför lade ni inte fram det helt färdiga lagförslaget?

Anf. 12 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tror dock att Kristersson glömde en fråga som också diskuteras väldigt mycket nu, och det är demokratin och försvaret av demokratin. Det handlar om att stå upp för demokratin, att inte locka med de krafter som vill förstöra demokratin och att inte lockas till samarbete med den typen av krafter. Men det är en annan diskussion.

Svaret på Kristerssons fråga, herr talman, är att detta lagförslag fick allvarlig kritik i remisshanteringen. Det var tung kritik från domstolar, från Kriminalvården och från Åklagarmyndigheten med flera, som menade att denna lagstiftning skulle gå för långt. Med en sådan tung kritik från rättsinstanserna mot ett sådant här förslag väljer regeringen att arbeta om förslaget så att det ska få gehör från dem som ska hantera lagstiftningen. Det var skälet.

Jag tror att Kristersson och jag är lika måna om att se till att knäcka brottsligheten. Därför kommer det också ett förslag i den riktningen, men ett omarbetat sådant.

Anf. 13 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! En regering måste veta vad den vill även om remissinstanser tycker att regeringen har fel. Det kommer alltid att finnas människor i Sverige som är emot att ta bort ungdomsrabatt och att ta bort mängdrabatt. Det kommer alltid att finnas människor som tycker att fängelse är fel över huvud taget. Det kommer alltid att finnas människor som tänker mer på dem som begår brotten än på dem som drabbas av brotten.

Om regeringen menade allvar hade den kunnat lägga fram ett helt färdigt förslag. Det skulle ha trätt i kraft innan den här tortyren ägde rum. Då hade de här människorna i dag fått långa fängelsestraff, som i någon liten mån hade återupprättat dem som drabbades av deras brottslighet.

Det är fejt av regeringen att gömma sig bakom remissinstanser som om regeringen själv inte hade en åsikt. Den här lagen hade varit genomröstad nu om ni hade vågat.

Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! På den tid då också Moderaterna var ett statsbärande parti tror jag att man hade brytt sig om att rättsinstanserna har starka uppfattningar om ett lagförslag. Men låt det nu stå alldeles klart att här står moderatledaren och säger att de här bara har sina uppfattningar; det är vilka som helst. Domstolar och åklagarmyndighet och stora delar av rättsväsendet – det betyder inte så mycket.

Regeringen vet vad den vill. Det är också därför regeringen kommer att lägga fram ett förslag just vad gäller ungdomsrabatterna, för de är fel. Men vi tänker inte göra det i direkt motstånd mot det rättsväsen som ska ta hand om lagstiftningen.

Men nu vet vi var Moderaterna står i denna fråga och hur man betraktar rättsväsendet. Jag tycker att det är tråkigt.

Anf. 15 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Apropå det senaste replikskiftet slår mig genast tanken på den så kallade gymnasielagen. Då var det inte så viktigt vad olika remissinstanser och rättsinstanser hade för synpunkter, utan den skulle genomföras till varje pris. Politisk vilja kan ju också ha en betydelse i sammanhanget – en ganska stor betydelse.

Men det var inte det jag tänkte tala om, herr talman. Jag tänkte ställa ett par frågor till Stefan Löfven kopplat till just demokrati och yttrandefrihet.

Jag läste att it-minister Ygeman uttalade sig så här i Dagens Nyheter: ”Din rätt att uttrycka din åsikt innebär inte en skyldighet för andra att sprida den.” Det är rimligt. I dag har vi dock en situation med digitala it-jättar som tar sig rätten att begränsa människors yttrandefrihet, stänga av människor som har misshagliga uppfattningar. Det handlar om medier i Sverige, det handlar om USA:s president och det handlar om en lång rad oppositionella, konservativa företrädare runt om i världen.

Vad har Stefan Löfven att säga om detta? Är det en rimlig ordning?

Anf. 16 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag delar statsrådets uppfattning. Bara för att man tycker en sak innebär inte det en ovillkorlig rätt att få någon annan att ge uttryck för den. Det måste man ta ansvar för, både man själv som individ och de här medierna.

Vi har under lång tid diskuterat det problem som vi har i sociala medier. Det som skulle vara, enligt mig i alla fall, en utmärkt möjlighet för människor att söka kontakt, sprida kunskap, ha dialoger och stärka demokratin blev någonting annat. Då måste vi göra någonting åt det.

Frågan är vilken slutsats man drar av detta. Jag menar att det behövs en reglering också av dessa medier. Vi måste kunna betrakta dem som exempelvis en papperstidning, där det finns någon som är ansvarig för innehållet. Det är den vägen vi ska gå. Jag ser inte framför mig att det är de stora ägarna till dessa plattformar som ska ha avgörandet, men vi måste ha en reglering så att vi stoppar det som vi nu ser har lett till vansinne i USA.

Anf. 17 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Här är ytterligare ett exempel på verklighetsuppfattning och hur man betraktar de här sakerna. Jag köper inte Stefan Löfvens uppfattning att detta är jämförbart med en tidning. Sociala medier har i dag kommit att dominera det politiska samtalet, samhällsdebatten och valrörelser. De som äger dessa plattformar äger en grundläggande informationsinfrastruktur. Det är inte en tidning, utan de har en enorm makt.

I dag har vi alltså en situation där enskilda företag kan bestämma vad som ska sägas och vem som får säga saker, till exempel i en valkampanj. Jag har själv partivänner som på fullständigt obegripliga grunder har stängts av. Om det sker i exempelvis en valrörelse kan det ha en påverkan på valutgången.

Visst, jag är glad att Stefan Löfven säger att det här måste regleras. Jag är dock rädd, herr talman, att den reglering Stefan Löfven vill göra kommer att inskränka yttrandefriheten ytterligare. Det är inte det jag menar. Här måste vi städa upp. Här måste vi ställa krav på yttrandefrihet på de digitala it-oligarkerna.

Anf. 18 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är lite svårt att hänga med i Åkessons resonemang. Jag vet inte vad han egentligen vill ta ansvar för.

Jag menar att det också i de sociala medierna måste finnas någon gräns för vad man kan säga och hur man kan uttrycka sig. Det måste regleras på något sätt. Jag tycker inte heller att det är de stora ägarna som i slutändan ska reglera det. Nu diskuteras på EU-nivå dels en Digital Service Act, dels en Digital Market Act som ska se till att vi på EU-nivå på något vis kan reglera detta. Jag tycker att det är rimligt att göra det. Man måste få säga vad man vill, säger en del – ja, men inte i alla kanaler. Om man går ut på gatan och säger vad man vill är det en sak, men det kan inte vara en mänsklig rättighet att få häva ur sig vad som helst i de sociala medierna. Det är det som leder till den situation som vi nu har sett i USA. Vi har en liknande situation i Europa, och vi kan mycket väl ha den i Sverige. Det är dags att säga ifrån nu, en gång för alla! Det måste vara någon ordning också i de sociala medierna.

Anf. 19 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Strategin för att skydda de äldre har misslyckats. Det var budskapet när Coronakommissionen presenterade sin granskning av äldreomsorgen för ungefär en månad sedan. Coronakommissionen slår fast att den främsta orsaken till det höga antalet dödsfall bland äldre var den höga allmänna smittspridningen i samhället.

Jag skulle vilja fråga statsministern vilket ansvar han har för den allmänna smittspridningen och att den var så hög under såväl våren som hösten 2020 samt exakt vilka lärdomar statsministern och regeringen har dragit av detta.

Anf. 20 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Myndigheterna och experterna har diskuterat vad som gjorde att Sverige fick en så hög smittspridning i början i förhållande till våra nordiska grannländer. Nu har Danmark också en ganska dramatisk smittspridning. Vad är det som gör att Irland, som så sent som i december 2020 kände sig ganska säkra på sin situation, nu har en dramatisk smittspridning, och det utan den brittiska muterade varianten? Vad är det som gör att utvecklingen i Holland och Belgien har sett olika ut och gått i olika takt? Vad är det som gör att Spanien och Portugal, som ligger på Iberiska halvön, har haft två olika utvecklingar av smittspridningen? Man vet inte vad det beror på. Uppenbarligen har dock Sverige haft en kraftigare smittspridning.

I strategin ingick att se till att testa och spåra så många vi kunde. När smittspridningen blev för stor kunde vi inte spåra så många som vi ville, men vi var överens med Sveriges Kommuner och Regioner: Testning och spårning är naturligtvis en viktig del i detta.

Anf. 21 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Nu fick vi höra väldigt mycket om många andras ansvar och många andra länders situation. Min fråga gällde dock inte det. Min fråga tar avstamp i Coronakommissionens utvärdering. Den presenterades för en månad sedan. Kommissionen är väldigt tydlig med att det är just den höga allmänna smittspridningen i samhället som är orsaken till att Sverige sticker ut och har så pass många döda inom äldreomsorgen. Det är i sig en nationell tragedi.

Av den anledningen frågar jag statsministern: Vilket ansvar har statsministern för den stora smittspridningen i samhället i våras? Och vilket ansvar har regeringen nu för att smittan återigen rasar i vårt samhälle? Ett stort antal äldre har återigen smittats på sjukhus och äldreboenden och avlider i sviterna av covid-19.

Anf. 22 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag som statsminister har det yttersta ansvaret för hur regeringen agerar. Jag står upp för den strategi som vi har valt. Jag tycker att den är rätt. Den gäller fortfarande. Det måste vara så att vi ser till att begränsa smittspridningen så mycket som möjligt.

Jag konstaterar dock också att Coronakommissionen inte är färdig med hela sitt arbete. Där har vi tidigare sagt: Låt oss avvakta och se. Vi är mitt uppe i detta nu. När det är slut, vad är det då som har hänt och vad ger experterna oss då för uppgifter?

Redan nu är det så att länder som har haft samma typ av åtgärder har haft olika utveckling av smittspridningen. Vad beror det på? Jag har inte alla de svaren. Om Annie Lööf har dem är det bra, men jag kan inte höra att ens experterna har dem ännu. Låt oss alltså avvakta detta.

Jag tar dock ansvar för den hantering vi har i Sverige, och den står jag upp för.

Anf. 23 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Regeringen anförde tidigt att syftet med den svenska strategin var att skydda de äldre. Det Coronakommissionen de facto slog fast för en månad sedan handlade egentligen inte om den allmänna smittspridningen utan om vad äldreomsorgens strukturella problem har lett till – många timanställda, många privata aktörer som är helt osamordnade och en kronisk underbemanning som gör att det blir svårt att isolera till exempel sjuka vårdtagare.

Allt detta är fakta som vi har känt till länge. Jag kan inte tänka mig att regeringen inte kände till detta. Ändå valde regeringen den här strategin utan att kombinera den med, som kommissionen säger, dramatiska insatser för att kunna genomföra den på ett bra sätt.

Vad anser statsministern att regeringen har för ansvar för de höga dödstalen i äldreomsorgen?

Anf. 24 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Nooshi Dadgostar pekar på det som vi också har pekat på länge: Hela den svenska välfärden måste stärkas. Det var därför vi när vi tillträdde 2014 sa att vi måste lägga om politiken. Vi gjorde också ett bra arbete tillsammans med Vänsterpartiet, vill jag påstå, under den förra mandatperioden med exempelvis tillskott till äldreomsorgen och med stöd till parterna för att sluta avtal om att ta bort den ofrivilliga deltiden. Vi påbörjade före pandemin ett arbete för att skydda titeln undersköterska. Vi har påbörjat ett arbete för att höja kompetensnivån i hela äldreomsorgen, och vi fortsätter att anslå resurser. Vi har påbörjat ett arbete, där vi också har fått förslag från Barbro Westerholm, för att se till att alla äldre som har hemtjänst får en fast omsorgskontakt. Allt detta är alltså påbörjat.

Är vi nöjda? Nej, vi måste gå mycket längre. Men det är den typen av insatser som behövs för att vi ska få världens bästa äldreomsorg.

Anf. 25 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Vi har sett nedskärningar i äldreomsorgen i årtal, och Socialdemokraterna har suttit vid makten i årtal. Men det är först nu man sätter igång med saker och ting. När statsministern vet om hur situationen i äldreomsorgen ser ut, hur kan regeringen ändå gå fram med denna strategi?

Nu vädjar statsministern till kommunerna om att inte sänka skatterna. Men, herr talman, regeringen sänker ju skatterna i stället för att satsa på äldreomsorgen! Regeringen lägger fyra gånger mer på skattesänkningar än på äldreomsorgen. Vad har statsministern då för trovärdighet när han vädjar till kommunerna att sköta hans jobb?

Herr talman! Tycker statsministern att det är rätt prioritering att lägga pengar på skattesänkningar i stället för att hjälpa de vårdbiträden och undersköterskor som arbetar i äldreomsorgen för att rädda våra äldre?

Anf. 26 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är helt rätt att prioritera resurser till välfärden, och det är precis det vi har gjort. Vi gjorde det under den förra mandatperioden tillsammans med Vänsterpartiet. Det måste rimligen dess partiledare veta om. Vi tillsköt mer resurser till äldreomsorgen, vilket skulle motsvara i storleksordningen 5 000 anställda i äldreomsorgen, beroende på hur man valde att använda pengarna, naturligtvis.

Jag säger inte att vi är nöjda med detta, men den riktningen är påbörjad. Jag säger återigen: Före pandemin hade vi påbörjat arbetet med att skydda underskötersketiteln. Vi hade påbörjat arbetet med en fast omsorgskontakt för alla dem som har hemtjänst, och vi hade påbörjat arbetet med att höja kompetensnivån. Räcker det inte? Nej, men det är rätt väg att gå, och vi måste fortsätta på den vägen.

Anf. 27 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Coronakommissionen har kommit med sin första delrapport. Den lyfter fram de systematiska brister som länge har funnits inom äldreomsorgen. Kommissionen pekar också på att regeringen har det grundlagsstadgade ansvaret för att leda landet och avhjälpa sådana systematiska fel.

Den förra alliansregeringen försökte ta detta ansvar. Min partikamrat Maria Larsson tillsatte en utredning för att identifiera och komma med förslag på hur äldreomsorgens strukturella brister skulle åtgärdas. Den utredningen identifierade då samma problem som Coronakommissionen gör i dag, och man började arbeta med att ta fram reformförslag.

Men när regeringen Löfven tillträdde för sex år sedan, 2014, var en av de första saker man gjorde att lägga ned utredningen. Utredarna beskriver det som att deras kritik begravdes i ett bergum.

Min fråga är därför: Givet Coronakommissionens slutsatser, ångrar statsministern i dag att han lade ned Äldreutredningen?

Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! För mig är det betydelsefullt att de äldre ska känna trygghet, att det ska finnas kompetens bland de anställda och att det ska finnas tillräckligt med platser – inte färre platser utan fler.

När vi tillträdde sa vi att vi behöver göra en riktningförändring också när det gällde äldreomsorgspolitik. Det var därför vi valde att lägga ned den utredningen. Det behövdes mer resurser, och dem sköt vi till under den förra mandatperioden. Vi behöver fler anställda i äldreomsorgen. Vi behöver höja kompetensen, och därför påbörjades ett arbete med just kompetensförsörjning och kompetensutveckling i äldreomsorgen.

Vi behövde skydda underskötersketiteln, och därför påbörjades det arbetet under den förra mandatperioden, och det fortsätter nu. Vi behövde se till att höja den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen, och det arbetet är också påbörjat. Vi behöver se till att de som jobbar där också har någorlunda drägliga villkor och inte delade tider och ofrivilliga deltider. Det arbetet är påbörjat, och det fortsätter vi.

Anf. 29 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Statsministerns svar är alltså att man lade ned Äldreutredningen, vår utredning, och valde att inte ens titta på de reformförslagen

över huvud taget, med hänvisning till att de egna reformerna skulle bli bättre. Ja, då borde vi ju också ha sett resultat av det efter sex år med Stefan Löfven, men det har vi inte.

Äldreutredarna har berättat att ingen från regeringen eller departementet hörde av sig till dem för att få reda på vad de dittills hade kommit fram till i granskningen. De skickade självmant slut-pm till regeringen för att de ansåg sina slutsatser så viktiga. Jag kan skicka över det om så önskas.

Jag undrar fortfarande: Varför har regeringen inte varit intresserad av att prata med utredarna? Har statsministern läst deras pm? Har någon i regeringen läst det? Varför lade ni förslagen åt sidan? I dag vet vi att de förslagen sannolikt hade räddat liv.

Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Återigen: Vi behövde ändra riktning på politiken efter åtta år med en borgerlig regering som inte prioriterade välfärden utan skattesänkningar. Det var det som skedde. Då valde vi att byta riktning på politiken och också ta fasta på det som behövs i äldreomsorgen.

Det behövs fler platser i äldreomsorgen. Det behövs fler människor i äldreomsorgen. De behöver få möjlighet att höja sin kompetens. De som har hemtjänst måste ha en kontakt, inte en massa olika kontakter, och därmed möjlighet att få en kontinuitet i sin omsorg. De frågorna har vi tagit om hand. De frågorna driver vi, och de kommer nu allteftersom på plats för att vi ska ha världens bästa äldreomsorg.

Dessutom tillför vi nu ett historiskt belopp för att förstärka äldreomsorgen. Då vill jag att våra partier också regionalt och kommunalt ska vara överens om att vi nu använder dem till äldreomsorgen och inte till att sänka skatterna.

Anf. 31 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Sverige har ett antal stora samhällsproblem framför sig när vi väl är igenom pandemin, där vi nu förhoppningsvis kan se ett ljus i tunneln. Vi får utvärdera detta – det finns väl mängder av förändringar som måste till. Beredskapslager är väl en sak vi kanske ska bygga upp igen.

Migration är en stor och komplicerad fråga. Här har ju Sverige wobblat genom åren. Sedan mitten av 1950-talet har Sverige haft en omfattande invandring, men det har ofta varit en arbetskraftsinvandring. Det har varit viktigt. Det har varit människor som har kommit till Sverige och integrerats. De har varit med och bidragit och byggt upp vårt land.

Vi har såklart gjort undantag för flyktingar när den gamla sovjetdiktaturen gick till anfall. Vi gjorde undantag för flyktingar från kriget i före detta Jugoslavien.

Nu står vi inför en ny lagstiftning. Här kommer det konstiga signaler från regeringen. Liberalernas fråga är: Tänker regeringen genomföra Migrationsutredningens förslag, eller tänker man genomföra något annat förslag?

Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Ursäkta, Johan Pehrson, men jag förstår inte riktigt frågan. Tänker regeringen genomföra förslagen? Ja, det är ju tänkt att vi ska göra det. Vi har bjudit in Liberalerna till en diskussion om utformningen

av lagförslagen, men Liberalerna har inte velat vara med i den diskussionen.

Utifrån det arbete som gjordes här i riksdagen, där alla riksdagspartier var med i arbetet, kunde kommittén inte lämna ett enigt förslag, men man röstade om ett antal punkter – jag tror att det var 23 punkter – och man kunde se på vilka punkter det fanns majoritet och hur den majoriteten såg ut.

Detta har landat på regeringens bord. Vi arbetar med ett remissförslag och ska se till att ta den processen vidare. Svaret är alltså ja. Det är tänkt att vi ska fortsätta och ta dessa förslag till riksdagen för omröstning.

Anf. 33 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Då ska jag förtydliga för statsministern.

I utredningen fanns det ju majoritet, även om det förvisso var hoppande majoriteter, på ett tjugotal punkter där förändringar är nödvändiga för att skapa stabilitet i den svenska migrationspolitiken. Hoppandet fram och tillbaka har ju förfärat.

Dessa saker kostar ju. Senast vi hade debatt var statsministern villig att erkänna att till exempel brottsligheten påverkas av för stor migration om man inte kan integrera människor. Det är ju hela idén. När vi liberaler talar om öppenhet och att vi kan bidra till att skydda människor bygger det på att vi har en tuff och nödvändig integrationspolitik.

Nu finns det en utredning, men regeringen har skickat med en massa andra saker på remissrundan.

Vi liberaler står bakom att man ska genomföra Migrationsutredningens förslag och ingenting annat. Vi har ett budgetsamarbete. Det är klart att om man öppnar upp och gör det ännu lättare för människor utan asylskäl, till exempel, att komma till Sverige kommer det att kosta pengar.

Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Först och främst delar jag Johan Pehrsons uppfattning: Den migration vi ska ha är det antal som kan integreras i vårt samhälle. Den viktiga principen är det som vi arbetar utifrån. Det är därför vi behöver en ny långsiktig lagstiftning på plats, och det är den vi arbetar med.

Parallellt med detta behöver vi ett EU-regelverk som gör att alla EU:s medlemsstater tar ett likvärdigt ansvar. Då kan vi hantera situationen. Det är det som hela tiden har varit strategin. Nu kommer detta. Nu finns det ett sådant förslag. Jag hoppas att det kan arbetas igenom och implementeras så snabbt som möjligt. Då har vi EU-lagstiftningen. Vi får vår nya lagstiftning på plats vid halvårsskiftet i år, när den tillfälliga löper ut. Med det ska vi kunna ha en migration som är långsiktig, som är hållbar och som folk känner att de litar på.

Liberalerna är hela tiden inbjudna att vara med och diskutera alla förslag. De har hittills valt att inte vilja det.

Anf. 35 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Ett högaktuellt problem är vår nationella krisledningsförmåga. Corona har än en gång visat att vår beredskap inte är god. Myndigheter har inte haft tillräcklig ledning, styrning och samordning. Kommuner och regioner har inte fått tillräckligt stöd.

Det tog regeringen nio månader att få fram en pandemilag, trots att riksdagen var beredd att fatta snabba beslut. Den första krislagen användes inte en enda gång.

I våras blev Sverige sist på bollen när det gällde omfattande tester, trots ett uttalat nationellt ansvar för den breda provtagningen. Fortfarande finns inga nationella smittspårningsappar. Och under hösten visste regeringen inte att chefen för krisberedskapsmyndigheten var på Kanarieöarna, inte en gång utan två.

Att Sverige behöver en centralt placerad nationell krisledning var en av slutsatserna i kommissionen efter tsunamikatastrofen. Den inrättades också av alliansregeringen.

Stefan Löfven flyttade snabbt ifrån sig ansvaret till Justitiedepartementet, men där finns varken överblick eller beslutsrätt. Detta må vara praktiskt för en regering som vill skydda sin chef från information och därmed från ansvar, men vill man att landets statsminister ska ha det samlade nationella ledarskapet i kris är det bara dåligt.

Om jag leder regeringen efter nästa val kommer vi att inrätta ett nationellt säkerhetsråd direkt under statsministern.

Om bara några få sekunder kan vi få svar på en riktigt viktig fråga: Är Stefan Löfven nu redo att använda hittillsvarande erfarenheter och omedelbart flytta tillbaka ansvaret för den nationella krisledningen till sitt eget kansli?

Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tror att Ulf Kristersson och jag är överens om att välfärden behöver prioriteras framöver. Det behövs också en politisk samsyn för att vi ska kunna ge svensk äldreomsorg och svensk sjukvård arbetsro och resurser. Men ord är en sak och handling en annan. Därför bekymrar jag mig över de prioriteringar som moderater gör i praktiken.

Ska äldreomsorgen få mer personal och bättre villkor behöver kommunerna mer resurser. Med det alternativ som Kristersson presenterar blir det mindre pengar till kommunerna i år. Alla era tillskott äts nämligen upp av skattesänkningar.

Berätta gärna hur välfärden blir starkare om kommunerna får mindre pengar.

Anf. 37 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Kommunerna får inte mindre pengar. Och just nu, under coronapandemin, är det inte pengar som är kommunernas problem utan nationellt bristande ledarskap.

Jag noterar att Stefan Löfven inte vill prata krisledning. Det förvånar mig inte, för det har statsministern inte velat under hela sin ämbetsperiod. Problemet är bara att det är en central del av befattningsbeskrivningen för en statsminister.

Jag noterar också att statsministern fortsätter att underminera Coronakommissionens slutsatser. Gång på gång underminerar statsministern denna viktiga slutsats: Det är den breda smittspridningen som har orsakat så många döda också på äldreboenden, privata som kommunala.

Allra sist noterar jag att statsministern nu vill stoppa och förbjuda privata äldreboenden. Då föreslår jag att han ringer till Uppsala först. I södra Uppsala byggs nu 102 äldreboendelägenheter av Attendo. Detta sker i so-

cialdemokratiskt styrda Uppsala. Jag antar att statsministern kommer att ringa och förbjuda detta i dag.

Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag uppfattar att Kristersson inte vill svara på frågan. Han svarar väldigt flyktigt och tar upp ett helt annat ämne än det jag frågar om. Här är frågan: Behöver vi ha mer resurser till kommunerna? Min uppfattning är ja. Kommunerna behöver också få arbetsro.

Jag vänder mig mot att man ändrar och privatiserar det som är kommunalt mitt under krisen och att man sänker skatterna när det behövs mer investeringar i sådana kommuner. Där behöver vi vara överens och ge ett och samma budskap till våra lokala politiker. Nu är det äldreomsorgen som ska prioriteras – punkt slut. Det gäller även i moderatledda kommuner.

Vad gäller krisledning har Kristersson och Moderaterna ingenting att yvas över. Vi tog över i en situation när landets försvar betraktades som ett särintresse och när det utbildades 400–500 poliser per år i Sverige. Vi har ändrat på det. Vi har sett till att höja nivån på försvaret, höja tillskotten till polisen, stärka rättskedjan och stärka polishanteringen med en nationell säkerhetsstrategi. Den fanns inte under er tid, Ulf Kristersson.

Anf. 39 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Om jag vore socialdemokratisk statsminister skulle jag vara lite ödmjuk inför krisfrågor. Från tsunamikatastrofen till skogsbränderna och it-skandalen i Transportstyrelsen går det en röd tråd av bristande förmåga att hantera kriser.

Svaret från er regering var att ta bort ansvaret från statsministern och lägga det längre ned i regeringen. Det är ansvarslost.

Jag undrar om jag ska tolka slutsatsen och statsministerns privatiseringsuppfattning så här: Om privatiseringar sker i socialdemokratiska Uppsala är de bra. Om de sker på andra ställen i landet är de dåliga.

Svara nu enkelt! Kommer Stefan Löfven i dag att ringa till sitt kommunalråd i Uppsala och stoppa privatiseringen när det gäller Attendos 102 äldreboendelägenheter i Uppsala?

Anf. 40 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Coronakommissionen riktar svidande kritik mot underbemanning i och underfinansiering av äldreomsorgen. Jag noterade i ett tidigare replikskifte att Ulf Kristersson inte tyckte att det var det viktiga, utan det var något annat som var viktigt. Men det är som kommissionen säger, och för mitt parti är det mycket viktigt att personalen kan rädda de äldre.

Vänsterpartiet förhandlade sig till mångmiljonsatsningar på äldreomsorgen under den förra mandatperioden. Det var ett extra stöd som innebar att 4 000 fler personer skulle ha kunnat arbeta i äldreomsorgen i dag, men när Moderaterna tillsammans med Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna fick igenom en budget efter valet försvann det extra stödet till personalsatsningar i äldreomsorgen. Året efter kom det en pandemi.

Ulf Kristersson! Var det klokt att lägga fram en budget som innebar stora besparingar på äldreomsorgen?

Anf. 41 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Låt oss föra en hederlig diskussion om Coronakommissionen. Vi kanske kan enas om att ha lite olika uppfattningar om vad som är allra viktigast men ändå ha en hederlig diskussion om innehållet.

De påpekar att den övergripande slutsatsen är den breda smittspridningen i landet. Har man en mycket större smittspridning drabbar det också äldreboenden. Den norska kommissionen sa häromdagen precis samma sak: Det är den mindre smittspridningen i Norge som har lett till färre döda på äldreboenden trots att andelen döda där tvärtom är högre i Norge än i Sverige.

Det är kommissionens ena slutsats. Den andra slutsatsen är, som vänsterledaren korrekt påpekar, strukturella brister i äldreomsorgen sedan lång tid tillbaka, en del av dem tillbaka till 90-talet. Reformerna då har inte fungerat. Läkarkompetens finns inte på plats vid rätt tillfälle, och det finns stora svårigheter med bemanning och rekrytering liksom med kompetensen.

Allt detta skulle också Äldreutredningen, som Ebba Busch alldeles nyss tog upp med statsministern, titta på. Den lades ned av den här regeringen. Jag hörde inte Vänsterpartiet protestera när den lades ned. Nu ska allting börja om, sex år senare.

Vi kanske har gemensamma nämnare i den här frågan; dem gör jag gärna verkstad av i riksdagen.

Anf. 42 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Coronakommissionen kom ju med mycket lång och stark kritik med över 300 sidor som handlade om äldreomsorgen. Jag noterar att Ulf Kristersson inte vill tala om detta, och även om det bär mig emot måste jag hålla med Stefan Löfven om att Ulf Kristersson inte vill tala om resurserna till äldreomsorgen. Var finns de? De dras ju alltid ned i de moderata budgetarna.

Inte nog med det: Moderaterna vill nu, mitt i en pandemi, införa en andra karensdag för omsorgspersonalen. Vi vet att dessa karensdagar leder till att vård- och omsorgspersonal känner sig tvingade att gå till jobbet fast de är sjuka. Mitt i brinnande pandemi vill alltså Moderaterna införa en ytterligare karensdag, utöver alla de besparingar ni gör i era kommuner men också i era statsbudgetar.

Vad har ni för ansvar för den situation som vi nu ser i äldreomsorgen?

Anf. 43 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det där är helt fel. Det vill vi inte alls. Vi har tvärtom varit helt för att ta bort karensdagarna tillfälligt under hela coronapandemin för att inte riskera att någon skulle gå till jobbet som inte ska vara där.

Att karensdagar i allmänhet behövs i sjukförsäkringen vet alla som kan någonting om sjukförsäkring. Att ni är emot karensdagar i allmänhet vet också alla.

För att gå tillbaka till frågan om kommissionen hedrar jag båda kommissionens slutsatser: Den breda smittspridningen orsakade döden på äldreboenden. Vi har stora strukturella problem i äldreboenden som vi måste göra någonting åt.

Hade regeringen tagit tag i de sakerna för sex år sedan hade vi redan varit framme. Mycket mer finns att göra, men allting handlar inte om ytterligare resurser.

Anf. 44 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag delar moderatledarens tankar om att brottsligheten är ett gissel. Det finns ingenting som skapar så mycket ofrihet och förstör människors livschanser så som det utbredda våldet och gängens makt. Det kan drabba brett och blint, men mest drabbas de mest utsatta.

Det räcker inte att vi är stenhårda i en pakt mot gängen och driver på regeringen framåt. Vi måste också jobba med det förebyggande. Därför blev jag väldigt glad när jag hörde Ulf Kristersson före jul när han pratade om att det är viktigt till exempel med språkförskola för att öka integrationen och minska dessa mentala istider, herr talman, som människor befinner sig i, som göder brottslighet och i praktiken rekryterar unga till gäng.

Hur ser Ulf Kristersson på andra sociala insatser, till exempel att stötta så att det blir billigare för kommuner att omhänderta unga enligt LVU, stärka Sis och se till att socialtjänsten har resurser överallt för att gripa in i unga människors liv?

Anf. 45 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag delar i grund och botten den analysen, och jag gjorde ingen hemlighet av att när det gäller just språkförskola har vi lånat – jag ska inte säga ”stulit”, för flera saker kan göras gemensamt – från Liberalerna och tror att det är en central sak.

Det jag försökte säga i mitt jultal var att prevention, förebyggande arbete, är precis lika viktigt som det man gör när någonting har gått åt skogen. Därför måste det göras med samma systematik, samma noggrannhet, samma envetenhet. Vi kan inte bara prata om lite resurser och en och annan fritidsgård. Det kan också vara bra, men det är inte det som är kärnan i preventivt arbete, utan det är kunskap, skola, förskola och föräldraansvar.

Allt detta är riktigt förebyggande saker, och ska jag nämna en specifik är det språket. Det är en sak att vuxna som kommer till Sverige från andra länder har svårt att lära sig perfekt svenska, men jag skulle vilja att deras barn får lära sig riktigt, riktigt bra svenska så att de klarar skolan och sedan kommer vidare och får ett jobb. Det är prevention på riktigt.

Anf. 46 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det gläder mig. Mycket av den här verksamheten bedrivs ju ute i våra kommuner, och där ser styret olika ut.

När jag reser runt i vårt vackra land, även om det har varit lite mindre av det under det år som passerat, möter jag ofta människor som jobbar i skolorna och i socialtjänsten som känner en frustration. Likadant är det när man åker ut i tufft utsatta områden där man möter människor som jobbar med unga för att de ska få en meningsfull framtid och inte bara evig fritid. De säger ofta att det krävs enorma resurser, och då har vi från Liberalerna sagt att det vore bra med ett kraftfullt förortslyft. Vi har efter den här krisen en chans att vända detta, för det är ganska dystert när man ser vartåt det pekar i de här utsatta områdena.

Någon gång har vi sagt att det krävs en Marshallplan, och det vi har enats om är väl ett förortslyft för de här områdena. Det är viktigt, för ung-

Anf. 47 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag skulle gärna bidra till mer resurser, framför allt om man gör det samtidigt som man gör en förändring av regelverken, alltså inte bara mer resurser och oförändrade regelverk.

Jag har jobbat mycket i socialtjänsten. Den är ohyggligt kompetent när det gäller att hantera svåra sociala problem med små barn – jättebra. Där emot är den inte alls rustad för uppgiften att ta hand om grovt kriminella 15-åriga pojkar – inte alls. Där är det uppenbart att man borde förflytta ansvaret från socialtjänsten så att de kan fokusera på de barn där det fortfarande finns traditionella sociala insatser som skulle kunna hjälpa: resurser och befogenheter i kombination.

Anf. 48 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Klimatkrisen är vår tids absolut största utmaning. Många storföretag har förstått det och satt egna klimatmål. Man har lyssnat till politiken, och man vill inte hamna på efterkälken. I Sverige har industrieföretagen med störst utsläpp satt ambitioner som speglar Sveriges nationella mål om att minska utsläppen med 63 procent till 2030.

Men politiken hos Moderaterna, som ju tror sig vara storindustrins vänner, är ärligt talat väldigt förbryllande. Kan Ulf Kristersson förklara för mig varför Moderaterna motsätter sig att Sverige driver på för att EU ska ha lika höga mål som Sverige har? Varför vill ni bara minska utsläppen på EU-nivå med 55 procent? Varför vill ni ge europeisk industri lägre krav än vad den svenska industrin har? Varför ska ambitionerna hos tyska stål-tillverkare vara mindre än hos SSAB? På vilket sätt gynnar det svensk industri?

Anf. 49 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Vi står fast vid den målsättning som vi hade från början. Vi står fast vid det förslag som också kommissionen lade fram. Vi har över huvud taget inte förändrat vår ståndpunkt. Kan vi nå det är det ett ohyggligt stort steg på vägen.

Sedan vill jag möjligen lägga till en sak. Klimatkrisen är ett av våra riktigt stora problem just nu. Jag skulle, med all respekt, vilja lägga till ytterligare ett par problem. Coronapandemin och den grova brottsligheten tror jag är lika stora problem som vår samtid måste hantera. Om politiken inte visar sig kapabel att hantera de problem som vi ser varje dag kommer auktoriteten när det kommer till att hantera problem som pågår under en lång tid och som kräver lika stora insatser helt enkelt inte att räcka till.

Jag skulle därför säga att klimatkrisen är *ett* av vår tids stora problem. Jag vill lägga till corona och kriminalitet för att ge en mer rättvisande bild.

Anf. 50 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Nu är det ju så att världens samlade forskarkår, FN:s generalsekreterare, ja, alla pekar på att det är nu vi kan göra någonting åt klimatkrisen som annars påverkar alla kommande generationer. Det är det perspektivet som gör att vi måste agera nu.

Moderaterna brukar tycka att det är dåligt att Sverige och svensk industri ska gå före i miljöarbetet med mer ambitiösa mål än resten av världen. Nu är det konstigt eftersom ni har ställt er bakom den svenska klimatlagen, men samtidigt vill ni ha mindre ambitiösa mål på EU-nivå. Det är helt obegripligt. När andra vill följa efter vill ni fortfarande bromsa. När EU-parlamentet ställer sig bakom minus 60 procent vill ni fortfarande att Sverige på ministerrådsnivå ska kämpa för minus 55 procent i stället för 60 eller 65 procent, som motsvarar de svenska målen.

Detta är helt obegripligt. På vilket sätt gynnar det svensk industri, och på vilket sätt gynnar det klimatomställningen?

Anf. 51 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Vi står fast vid den överenskommelse vi har ingått. Det är den som också EU-kommissionen står bakom och den som har kraft att genomföras.

När det gäller här och nu har svenska företag goda möjligheter att bli världsledande föredömen för att bli fossilfria. Det kräver elektrifiering, och det kräver ren el.

Den som nu snabbavvecklar svensk kärnkraft minskar tillgängligheten till världens renaste elmix och riskerar att behöva importera smutsig el. Det är inte att vara ett föredöme.

Anf. 52 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Statsministern inledde sitt anförande i debatten med att tala om polarisering och splittring. Jag tror att jag återger statsministern rätt när han sa att polarisering och splittring kan få fäste också här. Då undrar jag naturligtvis, herr talman, vilken sten som statsministern har bott under de senaste åren eller till och med de senaste decennierna. Sverige är i dag mer splittrat och mer polariserat än på mycket länge, sannolikt mer än någonsin åtminstone i modern tid.

Detta beror inte, herr talman, på att människor i vårt land har andra åsikter än Stefan Löfven, även om man kan få det intrycket när Stefan Löfven pratar, utan det beror på politik, usla prioriteringar och regeringens bristande verklighetsuppfattning eller åtminstone en verklighetsuppfattning som många människor i vårt land inte känner igen sig i. Det är därför vårt land splittras.

Vårt land splittras och polariseras därför att det fullständigt saknas ödmjukhet hos regeringen inför andra människors åsikter som inte stämmer överens med regeringens. Man har i decennier fört en fullständigt ansvarslös migrationspolitik. Stefan Löfven har inte varit något undantag fram till åtminstone 2015. Detta kombinerat med en kravlös integrationspolitik vill jag sammanfatta som splittringspolitik, eftersom den leder till segregation och splittring.

En tandlös och naiv rättspolitik leder till minskat förtroende för rätts-samhället och för samhället i stort, och det skapar splittring och polarisering. Det blir fullständigt obegripliga prioriteringar i politiken, som innebär att människor i vårt land som har arbetat och slitit i ett helt liv och betalat skatt inte får det de rimligen har rätt till på ålderns höst, medan människor som nyss har kommit hit och aldrig har bidragit med någonting får massor. Det skapar splittring och polarisering.

Anf. 53 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det blir magstarkt när Sverigedemokraterna och Åkesson pratar om pensionärerna när han själv är med och inför ett jobbskatteavdrag som gör att pensionärerna får betala mer skatt.

Jag noterade att Jimmie Åkesson tog avstånd från det som skedde i Washington i förra veckan: Oavsett vad man tycker om valutgången ska demokratin skyddas. Rätt så.

Nu är det så att demokratin skyddas inte i första hand av polis och kravallstaket, utan det handlar om ord, handlingar och ledarskap.

Välj sida och förbered er för strid, kunde man läsa på SD:s officiella Twitterkonto förra veckan. Det betyder krig i riksdagen och i kommande valrörelse, skrev Åkesson i oktober.

Att inför följare och väljare påstå att det ska bli krig i riksdagen är inte riktigt demokratins språk. I det här skiljer Jimmie Åkesson ut sig bland de andra partiledarna. Jag undrar om Jimmie Åkesson tycker att det är rätt att använda den typen av retorik?

Anf. 54 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! ”Störtas skall det gamla – – – Upp till kamp – – – Sista striden det är.”

Jag är rätt säker, herr talman, på att statsminister Stefan Löfven sjunger detta minst en gång om året i samband med första maj. Sopa rent framför egen dörr, Stefan Löfven.

Jag är förmodligen den partiledare – det är kanske ingen merit – som historiskt har företrätt ett parti som har förlorat flest val någonsin. Jag har aldrig startat någonting eller ifrågasatt de valresultaten. Jag är inget problem.

Stefan Löfven har vunnit två val i rad, och han har gjort det här landet mer otrött, mer splittrat och mer polariserat än någonsin. Stefan Löfven är ett problem.

Anf. 55 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Åkesson står fast vid att det hade varit bättre för USA och världen om USA:s president hade fått ett förnyat förtroende. Nomineringen till Nobels fredspris står kvar från Sverigedemokraterna, trots händelserna på Kapitolium. Trots att, med Jimmie Åkessons egna ord, presidenten saknar många av de egenskaper som vi normalt sett betraktar som tillhörande mänskligheten borde han ha vunnit, säger Jimmie Åkesson.

Detta kan inte tolkas på annat sätt än ett försvar av Trumps hatiska retorik och den extrema polariseringen av samhället som hans presidentskap faktiskt har lett till. Det är ett fullständigt förakt för demokratin. Politik bygger på värderingar, och politik manifesteras i handling. Det gäller också Sverige.

Anf. 56 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Stefan Löfven sa tidigare i sitt anförande att vi ska undvika att kasta lögnen på våra motståndare.

Rimligen kan man tycka att en politiker – i synnerhet en statsminister och regeringschef i vårt land – inte i varje debatt ska försöka fultolka och misstolka vad den politiska motståndaren säger. Men Stefan Löfven är svensk mästare på att fultolka och ljuga om vad andra har sagt.

Jag tror inte att vare sig det amerikanska samhället eller den del av världen, i synnerhet vår del av världen, som påverkas starkt av det amerikanska samhället gynnas av en vänsterliberal politik som vill öka invandring, tillåta mer illegal invandring, avkriminalisera illegal invandring eller på olika sätt föra en fullständigt absurd miljöpolitik som kommer att kosta biljoner. Det är det jag talar om, inte om en enskild person.

Anf. 57 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Pandemin slår hårt mot våra svenska företag. En bransch som är särskilt utsatt är restaurangbranschen. Enligt branschorganisationen Visita har minst 50 000 människor drabbats av varsel och uppsägningar. Många krögare har fått se sina livsverk raseras.

Mitt i denna kris vill Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna höja restaurangmomsen med nästan 14 miljarder kronor. Det skulle enligt Sverigedemokraternas egen budgetmotion i höstas träda i kraft nu från årsskiftet.

Exakt på vilket sätt tycker Jimmie Åkesson att han värnar svenska jobb och företag genom att höja skatten med 14 miljarder för en av de värst drabbade branscherna mitt i en brinnande kris? Hur kan Sverigedemokraterna vara så döva för företagens rop på hjälp?

Anf. 58 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Nu är det inte riktigt så enkelt. En budget är inte bara en post, utan det är fråga om flera olika saker. Vi har lagt fram en lång rad förslag som gör det billigare för människor att konsumera. Jag ska ärligt säga att jag inte tror att just den saken har särskilt stor betydelse.

När Annie Lööf talar om krogmomsen och samtidigt kopplar den till arbetstillfällena och arbetsmarknaden, tycker jag att Annie Lööfs kan svara på hur det gick för Annie Lööfs egen politik när man sänkte krogmomsen. Hur många jobb skapade det egentligen? Det skapade inga jobb alls över huvud taget, påstår jag. Det är inte det som är det grundläggande, definitivt inte, i den pandemi som vi just nu lever under. Det handlar om människors möjlighet – fysiska möjlighet – att över huvud taget konsumera, att över huvud taget gå på restaurang. Så länge människor inte kan gå på restaurang förstår jag inte vad det spelar för roll hur krogmomsen är utformad.

Anf. 59 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Det är ett mycket intressant uttalande från Jimmie Åkesson att han inte ser värdet av sänkta kostnader för småföretag, att han inte ser värdet av sänkta kostnader över huvud taget, att det inte spelar någon roll för jobbskapande. Det är klart att det gör.

Det är också intressant att Jimmie Åkesson nämner de så kallade helikopteringarna. Det är generell och ganska verkningslös bidragspolitik som kostar 82 miljarder och snarare för tankarna till helikopterrånet.

Sänkningen av arbetsgivaravgifter som Sverigedemokraterna också har i sin budget är temporär och tillfällig, men den höjda momsen på 14 miljarder är permanent.

Men nu var det inte det frågan handlade om, utan min fråga handlar om hur Sverigedemokraterna tycker att alla hårt kämpande småföretagare på landsbygden och i städer får det bättre av en höjd skatt på 14 miljarder. De 14 miljarderna betalar ju dessa småföretagare in till kassan. Detta mitt i en

brinnande kris. Det är inte ansvarstagande, Jimmie Åkesson. Det är öppet förakt mot Sveriges små företag – i hela landet.

Prot. 2020/21:63
13 januari

Partiledardebatt

Anf. 60 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Sveriges småföretagare och andra hårt kämpande knegarföretagare runt om i landet får det bättre genom att vi sänker arbetsgivaravgifter och framför allt tar bort den allmänna löneavgiften, att vi minskar sjuklöneansvaret, att vi gör en lång rad åtgärder som man faktiskt på riktigt efterfrågar.

De flesta småföretag i det här landet efterfrågar inte lägre krogmoms, och lägre krogmoms är inte i första hand riktad till att sänka kostnaderna för det enskilda företaget. Krogmomsen sänker ju kostnaden för den som betalar för maten, det vill säga för mig och Annie Lööf när vi går ut och äter. Då kan man fråga sig:

Har maten blivit billigare så att man har stimulerat efterfrågan sedan regeringen som Annie Lööf ingick i sänkte krogmomsen? Nej, det har den inte.

Har det skapat fler arbetstillfällen? Nej, det har det inte gjort.

Det är det som är problemet här – att alliansregeringen sänkte moms. Vi vill återställa den därför att det var en ineffektiv åtgärd. Men våra satsningar på små och medelstora företag kan ingen ifrågasätta.

Anf. 61 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! I centrum av coronakrisen står äldreomsorgen. De allra flesta som har dött bodde på äldreboenden eller hade hemtjänst. Varje enskilt fall är en människa – någons älskade, en mormor eller en farfar. Många har dött ensamma utan en anhörig vid sin sida.

Vänsterpartiet lade i förra veckan fram ett förslag i finansutskottet på en mångmiljardsatsning på äldreomsorgen för att öka bemanningen och antalet fasta tjänster för att fler i äldreomsorgen ska kunna räddas under pandemin. Sverigedemokraterna röstade mot förslaget och stoppade därmed denna stora satsning på äldreomsorgen.

Det låter väldigt mycket från Sverigedemokraterna, men i handling är det alltid fler och fler neddragningar i äldreomsorgen.

Jimmie Åkesson! Hur kan du försvara att Sverigedemokraterna mitt i en coronakris stoppar förslaget på mer pengar till äldreomsorgen?

Anf. 62 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Mer pengar till äldreomsorgen har vi nog föreslagit i var-enda budget som vi lagt fram i den här församlingen.

Jag tror att det är väldigt viktigt att kommunerna får mer resurser för att kunna prioritera äldreomsorgen. Som Nooshi Dadgostar mycket riktigt påpekade i ett tidigare replikskifte är det ofta äldreomsorgen som får vika när man får sparbetning och sparkrav i kommunen, och det är ett oerhört problem. Men lösningen just nu är kanske inte att panikanställa ännu fler människor i äldreomsorgen.

Problemet under pandemin har ju varit att få människor som inte kan svenska att följa basala hygienrutiner. Problemet har varit en alldeles för stor omsättning av personal. Problemet har varit brist på sjukvårdskompetens i den kommunala äldreomsorgen. Det är det som är problemet här, och det löser man inte med det förslag som Vänsterpartiet har lagt fram.

Jag kan också säga att vi ska lägga en massa pengar på allt som är gott och fint. Men det måste göra någon nytta, annars finns det ingen poäng med det.

Anf. 63 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna säger det de säger i alla kommuner som de styr: Det spelar ingen roll med pengar. Vi behöver inte mer resurser. Det är bara alla andra som är betjänta av mer resurser. Äldreomsorgen ska göra en massa annat men inte ha resurser.

I alla de kommuner som Sverigedemokraterna är med och styr – Bromölla, Hörby, Sölvesborg, Bjuv – är det neddragningar, neddragningar och neddragningar i äldreomsorgen. De äldres varma mat byts ut mot kall mat. Ni tar bort nattbemanningen. Ni säljer ut kommunala äldreboenden för att kontraktera dåliga privata som är kända för vanvård och försämrade anställningstrygghet. Detta sker i kommun efter kommun som Sverigedemokraterna är med och styr.

Det som har skett nu är att Sverigedemokraterna har stoppat en mångmiljardsatsning på äldreomsorgen som skulle ha lett till fler anställda och fler räddade äldre. Varför var det så viktigt att stoppa den satsningen?

Anf. 64 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna har ju tyvärr aldrig haft makten i det här landet. Det har förvisso inte Vänsterpartiet heller haft i formell mening, men man har haft ett oerhört inflytande över politiken inte minst under de perioder då vi haft en socialdemokratisk regering.

Då är det lite förvånande att äldreomsorgen, trots Vänsterpartiets fantastiska politik, är så pass drabbad som den är och så eftersatt som den är. Jag har rimligen inget ansvar för det. Det har rimligen Vänsterpartiet och de regeringar och regeringars stödpartier som format den äldreomsorg som vi har i Sverige i dag, inte jag.

Jag kan bara beklaga detta. Jag har år efter år påpekat en lång rad brister inom äldreomsorgen, inte minst kopplat till resursbehov. Men det Nooshi Dadgostar tar upp här handlar om att skjuta till ytterligare resurser nu. Jag har inga problem med det, men det handlar inte i första hand om att skjuta till resurser. Det handlar om att långsiktigt lösa de strukturella problem som finns i äldreomsorgen och som har gjort att så många människor nu har dött i förtid, sannolikt helt i onödan.

Anf. 65 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det här sista blev lite Alice i Underlandet.

Jag tänkte först prata om polariseringen. Det är viktigt att vi motverkar den och att vi löser riktiga problem, för det som föder extremism på alla sätt är att människor känner att ingenting händer med grundläggande samhällsproblem.

Men, herr talman, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna har gjort upp tillsammans mängder av gånger. De samarbetar i finansutskottet för att komma fram med egna budgetar, inte minst till Sveriges regioner och kommuner med det offentliga. Ni har ju ett samarbete. Nu låter det som att ni inte gör någonting tillsammans, men Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna samarbetar de facto i parlamentet i dag.

Min fråga till Jimmie Åkesson rör dock detta med att vi ska lösa problem. Sverige behöver efter krisen satsa på digitalisering. Vi måste fokusera på jobben. Vi måste ha en integrationsstrategi av aldrig tidigare skådad slag. Då måste man vara smart med skattepengarna genom att sänka skatter för företag och sänka skatten på jobb.

Men Jimmie Åkesson vill att det ska regna pengar. Vi hörde här förut att 82 miljarder ska hållas ut till alla människor, oavsett inkomst. Är det smart att använda pengarna på det sättet?

Anf. 66 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tror det. Annars hade vi inte lagt fram det förslaget. Det beror naturligtvis på att vi har en exceptionell situation.

Alla har under hela denna kris talat om behovet av att vidta extraordinära åtgärder för att kunna återstarta Sverige. Vilka är då alla dessa extraordinära åtgärder? Jo, det är ett nytt jobbskatteavdrag, och det är någon sänkt arbetsgivaravgift. Det är det gamla vanliga. De gamla punkterna betas av på de gamla partiernas önskelistor. Det är ju ingen rivstart för Sverige när vi ska återstarta ekonomin eller samhället.

En rivstart för Sverige skulle kunna vara till exempel att varje medborgare i vårt land får en summa pengar för att kunna gå ut och konsumera. Sätt sprätt på tio tusen spänn! Handla i din lokala restaurang eller butik! Och så vidare för att rädda företagen och rädda jobben.

Jag är alldeles övertygad om att det är långt mer effektivt än långsiktiga strukturella åtgärder, som alla andra partier i den här församlingen har föreslagit. De löser saker på sikt, säkert, men inte här och nu när vi behöver en rivstart.

Anf. 67 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Liberalerna förbehåller sig rätten att tro att vi måste jobba strukturerat och långsiktigt, och då krävs det sänkta skatter för företag, inte minst små företag. Det är detta som är vägen framåt: att se till att vi har en bolagsbeskattning och en beskattning på personaloptioner som gör att människor vågar satsa och investera i Sverige.

Det är jätteviktigt med cykelhandlare, jeanshandlare och lanthandlare, för den delen. Men det är också viktigt att de stora företagen kan växa fram, de nya techbolagen. Vi ska ha fler Spotify och Klarna. Då krävs fokus på sänkta skatter för att de ska investera i Sverige men också naturligtvis att vi har en utbildning i världsklass.

Jag tror att vi kan använda våra resurser betydligt bättre än till att ge Jimmie Åkesson och Johan Pehrson 10 000 kronor var att göra vad vi vill för, kanske gå och handla i en restaurang på Drottninggatan. Detta är också viktigt, men det hjälper inte om du samtidigt höjer momsen, som man var inne på i en tidigare debatt.

Anf. 68 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det sista var väl en logisk kullerbytta, men vi släpper den. Vi kan ta det sedan.

Detta är, återigen, strukturella förslag. Jag köper många av dem. Det är klart att vi behöver ha ett bättre företagsklimat. Det är klart att vi behöver sänka kostnaderna för företag för att anställa och driva sin verksamhet. Jag

köper detta. Men det är inte det som på riktigt kommer att återstarta ekonomin.

Man säger att man som en återstartsåtgärd minsann sänker skatten för människor, till exempel låginkomsttagare, vilket man gjort. Det är jättebra att folk får några hundralappar extra i månaden, men det är inget som återstartar ekonomin. Långsiktigt är det säkert bra åtgärder, men det är inget som återstartar ekonomin.

Jag säger det fortfarande: Sverigedemokraterna är det enda parti i Sveriges riksdag som på riktigt har lagt fram en återstartsbudget, med ett riktigt återstartsförslag. Det må finnas olika uppfattningar om huruvida detta är effektivt eller inte. Men faktum är, och det visar också den ekonomiska vetenskapen, att pengar som man får på detta sätt tenderar man att spendera i högre utsträckning än att spara. Därför tror jag att detta är mycket bättre på kort sikt, som en återstartsåtgärd, men långsiktigt ska vi inte strössla pengar över folk – det säger sig självt.

Anf. 69 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Häromdagen lyssnade jag till Jimmie Åkesson, som sa att han nog skulle föredra Trump som president, trots Trumps vägran att erkänna valresultatet och hans uppvigling till stormning av den amerikanska kongressen, då hans anhängare satte upp en galge utanför byggnaden och skanderade att man ville hänga vicepresidenten, som Trump pekade ut som en svikare. Motivet till att Jimmie Åkesson föredrog Trump skulle vara att han ändå stod närmare de konservativa idéer som SD känner sig hemma med.

Nu undrar jag: Vilka konservativa idéer? Är det abortmotståndet? Är det att dra sig ur Parisavtalet? Är det klimatförnekandet? Är det att riva upp en sjukförsäkring för alla? Är det att kalla medier för fake news? Vilka idéer är det som är så bra så att Åkesson tycker att man kan ha överseende med det som har hänt de senaste dagarna?

Anf. 70 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker ändå att detta är lite anmärkningsvärt. Jag svarar gärna på det där, och är man genuint intresserad av vad jag tycker kan man till exempel läsa på min Facebooksida. Där har jag varit ganska utförlig kring dessa saker.

Men detta är lite anmärkningsvärt, tycker jag. Vi har två regeringspartier, och båda regeringspartiernas partiledare har stått i denna talarstol och begärt replik på mig. Båda vill prata om helt andra saker än det som rör deras egna misslyckanden. Båda vill prata om problem i en helt annan del av världen, någon helt annanstans.

Jag tror ärligt talat, fru talman, att väljarna i Sverige förväntar sig att man i stället tar itu med det egna ansvar man har och de problem man själv har skapat. Folk skjuts på gatorna i Sverige i dag. Barn våldtas, rånas och förnedras. Människor dör i vårdköer för att de inte hinner få den vård de behöver. Och här står båda regeringspartierna och väljer att prata om ett val på andra sidan Atlanten. Jag tycker att det är fullständigt oproportionellt och märkligt.

Anf. 71 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Jag noterade att Jimmie Åkesson ägnade avsevärd talartid åt att prata om Trumps och andra åsiktsyttrares rättigheter att fritt framföra desinformation på Twitter. Samtidigt har Jimmie Åkesson själv sagt att han gärna vill lägga ned P3, som han tycker är en skitkanal. Den före detta riksdagsledamoten Linus Bylund, som kallade journalister för nationens fiender, satte ni i Sveriges Radios och SVT:s ägarstiftelse förra året.

Vi vet att undergrävandet av fria medier och sakliga fakta kan spridas och fungera som en gnista för den här typen av upplopp och undergräva förtroendet för demokratin. Jag undrar vilket ansvar Jimmie Åkesson känner för att stoppa spridandet av desinformation från sin egen riksdagsgrupp, som också har twittrat vidare desinformation. Vilket ansvar känner Jimmie Åkesson, som ledare för ett av de större oppositionspartierna, för att skydda fria medier?

Anf. 72 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Ett: Åsikter som inte stämmer överens med Isabella Lövin, Miljöpartiets eller Socialdemokraternas är inte alltid desinformation. Detta är en viktig poäng.

Två: Var någonstans var Isabella Lövin och hennes miljöparti och regering när vänsteranhängare till exempel försökte storma Vita huset i somras, eller när man från vänsteranhängares sida ockuperade senaten för ett par år sedan i samband med att en ny domare skulle sväras in i högsta domstolen i USA? Var någonstans var Isabella Lövin's indignation då? Det är ett sådant totalt hyckleri i denna debatt att man inte tror att det är sant.

På vilket sätt kan man tala om fria medier när enskilda multinationella bolag och företagsledare i en helt annan del av världen kan stänga ned en svensk webbtidning? Det är märkligt att regeringen inte reagerar starkare på detta. Det gör man inte för det drabbar inte dem; det drabbar oss.

Anf. 73 ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Händelserna i Washington förra veckan visar vad som döljer sig i den främlingsfientliga populismens välslipade retorik: våld, hat och förakt mot demokratin och det öppna samhället. Denna rörelse finns även i Sverige, och man menar vad man säger. Det är därför det är så allvarligt när politiska ledare som Jimmie Åkesson, trots attacken på Capitol Hill, inte fullt ut kan ta avstånd från Donald Trumps presidentskap.

Låt oss inte låtsas som att vi inte ser och inte förstår detta. Låt oss aldrig tystna i kampen för ett anständigt, öppet och demokratiskt samhälle. Att inte vara tyst, att inte förhålla sig neutral, att inte låta bli att ta ställning utan att i stället klart och tydligt stå upp för rättsstaten och demokratin, mot aggressiva högerpopulister, är otroligt viktigt.

Förutom det mest grundläggande, att värna den liberala demokratin, måste vi också se till att ta Sverige ur coronapandemin, göra allt vi kan för att begränsa smittspridningen och rädda liv, använda pandemilagen effektivt och offensivt, värna våra riskgrupper och vaccinera så många som möjligt så snabbt som möjligt. Vi måste se till att våra företag överlever krisen och får det stöd de har rätt till, här och nu, och att rädda människors jobb.

Allt detta kräver ett handlingskraftigt, tydligt ledarskap – att vi blir fler som tar initiativ till att ligga ett steg före snarare än ett steg efter. Ännu

finns tid för förbättring, även om den är knapp. Det är tid att blicka framåt, ta oss igenom krisen, värna rättsstaten och försvara den liberala demokratin – inte vara neutrala eller tysta utan bygga ett Sverige som är starkt, grönt och företagsamt för en ljusare framtid.

Anf. 74 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Coronakommissionen riktar mycket skarp kritik mot det svaga anställningsskyddet i äldreomsorgen. Att så många har timanställningar i hemtjänst och på äldreboenden har lett till att smittspridningen har kunnat förvärras. Fler äldre kan ha avlidit för att skyddet var för svagt. Det är svårt att sjukskriva sig när man har en otrygg anställning, och fler personer behöver besöka den äldre i stället för ett mindre antal fast anställda.

Alla som har följt svensk politik vet ju att Annie Lööfs hjärtefråga är att försämra anställningstryggheten för Sveriges löntagare.

Kommissionen har det absolut starkaste kravet just på denna punkt. De kräver att regeringen ser till att arbetsgivarna förbättrar anställningstryggheten och personalkontinuiteten i äldreomsorgen.

Vad ska Centerpartiet göra för detta?

Anf. 75 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det som Nooshi Dadgostar lyfte upp är helt centralt. Vi vill inte bara göra framåt, utan vi har redan gjort.

Det är oerhört viktigt med fler fasta anställningar inom äldreomsorgen. Av den anledningen har vi tillsammans med regeringen genomfört ett omsorgslyft som innebär att vi satsar specifika pengar för att se till att till exempel vårdbiträden och undersköterskor ska få fasta anställningar. Det är en oerhört viktig del för att uppvärdera de yrkena men också att satsa på dem för att öka tryggheten, både inom äldreomsorgen och för dem som enskilda personer.

En annan viktig del handlar om karriärsteg inom vård och omsorg. Även det är ett område som vi arbetar med. Det ska finnas möjlighet att vidareutbilda sig för såväl undersköterskor och vårdbiträden som sjuksköterskor. Även där satsas det pengar. Och här är det ett gemensamt ansvar från riksdagen men också från regioner och kommuner som är arbetsgivare att ge medarbetare så bra villkor som möjligt.

Anf. 76 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag noterar att Annie Lööf inte med ett ord berör det som partiet står för, nämligen att försämra anställningstryggheten.

Hela frågan om lagen om anställningsskydd har ju hela den här mandatperioden handlat om att försämra människors trygghet på jobbet, vilket är Centerpartiets hjärtefråga. Det har nu lett till att smittspridningen i äldreomsorgen har kunnat förvärras. Men jag hör ingen självkritik från Centerpartiet, vilket jag menar är mycket allvarligt. Ska ni fortsätta med den här politiken?

Vi vet också att trångboddhet kan ha spelat roll för smittspridningen. Många personer i en och samma lägenhet gör att det blir svårt att hålla avstånd. Det kan ha lett till att fler har fått smittan och att fler som jobbar i omsorgsyrkena kan ha blivit smittade. Ändå tänker Centerpartiet gå fram med förslag om att kraftigt höja hyrorna för människor som bor i hyresrätt i Sverige i dag. Är det vägen framåt för Sverige, Annie Lööf?

Anf. 77 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag svarade faktiskt på frågan i det första replikskiftet. Sedan kanske det inte var det svar som Nooshi Dadgostar ville höra. Men jag kan också svara på det som handlar om arbetsrätten och de förhandlingar som vi har haft kring LAS.

Det som parterna nu har landat i innebär just att det tillfälligt anställda vårdbiträdet också får del av viktig kompetensutveckling och omställning. Det är också därför som fackförbundet Kommunal har ställt sig bakom detta och tycker att det är viktigt.

Det innebär också att vikariat och tillfälliga anställningar inte kan utnyttjas alltför länge, utan man ska erbjudas fast anställning tidigare. Det är också en viktig del i de förhandlingar som parterna har haft, och som vi nu tillsammans med regeringen ska genomföra. Det handlar om att skapa flexibilitet för småföretagen men också att öka tryggheten och omställningen för landets anställda.

Anf. 78 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! De senaste åren har det i svensk politik alltmer utkristalliserats två olika linjer i synen på skogsbruket och de gröna näringarna.

På den ena sidan finns Kristdemokraterna och Moderaterna, som vill att staten ska erbjuda fler möjligheter att äga och bruka en bit skog och som ser bioenergi som en viktig del i klimatarbetet. På den andra sidan finns den rödgröna regeringen, som har tagit emot en utredning som vill förbjuda brukandet av skog till ett värde av 225 miljarder.

Vart sjätte jobb inom skogsnäringen hotas, samtidigt som man för bara några veckor sedan i denna kammare inte uteslöt att godkänna EU-klassificeringen av bioenergi som ett icke hållbart energislag.

Min fråga, fru talman, till Annie Löf är om hon kommer att stödja denna regering, även om den går vidare med sin skogslinje, eller om hon kommer att ansluta sig till den borgerliga linjen.

Anf. 79 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag välkomnar Ebba Buschs uppvaknande i skogsfrågor och de gröna näringarna.

Det här är frågor som Centerpartiet har drivit i decennier. Vi står upp för en offensiv skogspolitik där man brukar utan att förbruka. Vi har slagits, ofta ensamma, inom ramen för alliansregeringar men också på Europainivå. Vi har stått upp för behovet av att använda skogen, att få fart på bioekonomin, att få mer biobränsle i tanken och att faktiskt bruka utan att förbruka. Detta är en grundläggande del där vi jobbar med både frihet och ansvar i skogspolitiken.

Vi har också, tillsammans med regeringen, fått på plats den stärkta äganderätten i skogen. Jag är medveten om de förslag som har lagts på bordet. De kommer inte att genomföras. Detta var en av de viktigaste punkterna för Centerpartiet i januariavtalet, och den ska det levereras på. Äganderätten ska stärkas, skogsbruket ska utvecklas och vi ska göra ökade uttag från den svenska skogen för att ställa om i grön riktning.

Anf. 80 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag känner väl till Centerpartiets engagemang för skogsnäringen. Vi har också det engagemanget, även om det kanske hörs mer

från oss om till exempel äldreomsorg och sjukvård. Men det är just för att jag känner till ert engagemang i skogsnäringen som jag ställer frågan, för jag är genuint förundrad över varför Centerpartiet inte har skaffat tillräckliga garantier för att regeringen inte ska fortsätta med denna fientliga politik för svenskt skogsbruk och de gröna näringarna.

Annie Lööfs egen talesperson i dessa frågor menar att regeringen har visat sig vara ovillig att agera för att skydda svensk skogsnäring. Och man har tagit fram den här utredningen som hotar skog till ett värde av 225 miljarder.

Jag undrar var gränsen går, för senast förra veckan och den här veckan har det varit tydligt från regeringen. Kommer ni att säkerställa att man sätter stopp för detta från de rödgröna?

Anf. 81 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Centerpartiet har fått igenom en oerhört viktig punkt i januariavtalet. Det handlade om att stoppa inventeringen av nyckelbiotoper. Det handlade om att stärka äganderätten till skogen. Det handlade om att markägare ska få ersättning. Alla dessa delar har Centerpartiet hörts i medier om men har också drivit offensiva förslag i riksdagen om. Vi fick också regeringen att tillsätta utredningen om detta.

Vi kommer bara att ställa oss bakom och genomföra förslag som går i den riktningen. Vi kommer inte att medverka till att gå emot januariavtalet, och jag är en sådan som bara förhandlar en gång.

Detta är tydliga vinster för den svenska skogspolitiken och för Centerpartiet. Det kommer också regeringen att behöva leverera på.

Anf. 82 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Vi har nu fått höra både från regeringen och från de borgerliga partierna att de förstår vilket lidande katastrofen i äldreomsorgen har orsakat. Men varför är ingen beredd att göra något åt det? Varför händer det ingenting nu?

Att ha beredskap för framtida kriser måste innebära att vården och omsorgen i alla våra städer och samhällen är så robusta att de har förmågan att hantera oförutsedda händelser, som en pandemi, med hög bemanning, fast anställd personal och färre utförare.

Att arbeta hemifrån fungerade inte för vård- och omsorgspersonalen, som mitt under pandemin fick åka på överfulla bussar, tunnelbanor och spårvagnar. För få anställda i äldreomsorgen gjorde krishantering extremt svår. De äldre dog utan en nära anhörig vid sin sida. Personal fick själva kämpa för att få skyddsutrustning. Med rädsla för den egna och familjens liv och hälsa fortsatte många att gå till arbetet.

Regeringen och januaripartierna har gång på gång sagt nej till Vänsterpartiets förslag till lösningar på dessa problem. Så vad har regeringen gjort? Vad gjordes för att omsorgspersonalen inte skulle bli smittad på väg till och från jobbet? Vad gjordes för att överbrygga de samordningsproblemen som uppstår när det finns så många privata utförare? Vilka resurser tillfördes för att bemanningen skulle vara tillräckligt hög för att kunna isolera smittade vårdtagare? Vad gjordes för att både sjukvårds- och omsorgspersonal skulle få rätt skyddsutrustning? Vad gjordes för att minska antalet visstidsanställda?

Äldre blir fortfarande smittade på våra äldreboenden i dag. Det är fortfarande nedskärningshot riktade mot vården och omsorgen. Nu krävs det handling för att förhindra att något liknande återigen händer i Sverige.

Prot. 2020/21:63

13 januari

Partiledardebatt

Anf. 83 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Några av de värsta brotten mot mänskligheten i modern tid har begåtts av kommunistiska regimer. Miljontals människor har dödats, torterats, fängslats och förföljts.

Trots kommunismens mörka historia tycks vissa vänsterpartister ha svårt att ta avstånd. Företrädare hyllar diktaturer som Venezuela, regelbundet hålls manifestationer till förmån för diktaturen Kuba och många medlemmar kallar sig öppet kommunister.

Med detta som bakgrund var det därför intressant när Nooshi Dadgostar i *Ekots lördagsintervju* i P1 fick frågan vad hon ansåg om kommunism. Hon svarade att hon inte kallade sig kommunist utan vänsterpartist. Hon kunde dock inte ge ett enda exempel på något som var fel med kommunismen.

Jag tänkte därför ge Nooshi Dadgostar en ny chans efter public servicekanalens fråga: Vad är fel med kommunismen?

Anf. 84 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag beklagar att Annie Lööf väljer att feltolka mitt intervjuvar så mycket. Det var på inget sätt så att jag inte kunde förklara det. Jag var mycket tydlig.

Jag gick med i Vänsterpartiet långt efter det att Vänsterpartiet lämnat den typen av politiska idéer och fantasier bakom sig. Jag gick med för att jag står upp för mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och alla viktiga grundbultar i ett demokratiskt land. Jag kommer alltid att stå upp för dem, både i Sverige och i hela världen.

Jag tycker att Annie Lööf ska vara glad för det.

Anf. 85 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Även om Vänsterpartiet lämnat det bakom sig verkar detta arv fortfarande vara ett känsligt ämne.

I min värld är det en ganska enkel fråga. I *Ekots lördagsintervju* ställdes en öppen fråga, men jag hör fortfarande inte i svaret från Nooshi Dadgostar vad det var för fel med kommunismen. Hon svarade inte i intervjun, och hon svarar inte heller nu.

Det finns ändå ett antal företrädare för Vänsterpartiet som betecknar sig som kommunister. Om Nooshi Dadgostar tycker att det är fel med kommunism, vad tycker hon om att andra företrädare för partiet öppet betecknar sig som kommunister?

Anf. 86 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Det är en verklighetsbeskrivning jag inte håller med om. Detta har Vänsterpartiet lämnat bakom sig för länge sedan, och jag gick med i partiet långt efter det.

Precis som jag tydligt sa kommer jag aldrig att acceptera inskränkningar i yttrandefrihet och mänskliga rättigheter. Det är därför jag har gått med i Vänsterpartiet.

Jag vet att den halva miljon människor som röstar på Vänsterpartiet tänker likadant, och det är därför de röstar på oss.

Jag tycker att man ska visa respekt för den stora mängd människor som i dag röstar på partiet för att de vill ha större satsningar på välfärden, på trygghet på jobbet, på ökat bostadsbyggande och på bättre klimatpolitik.

Det är detta Vänsterpartiet står för, och jag tycker att Annie Lööf borde visa att det är bra att vi håller med varandra i dessa frågor.

Anf. 87 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Jag vill hänga på det här med äldreomsorgen. Pandemin kräver att vi förändrar vår syn på omsorgen av våra mest sköra äldre.

Liberalerna tycker att det ska få anställas läkare inom omsorgen. Är det något som Vänsterpartiet kan tänka sig att stödja?

Om vi ska en bra kvalitet i omsorgen och resurser att betala bra löner, vidareutbilda och bekosta det äldreomsorgslyft som Liberalerna är med och genomför krävs god tillgång på skattemedel.

En viktig del i detta är svensk industri. Hur ser Vänsterpartiet på att vi i dag har ett stort problem med att försörja stora delar av Sverige med el? Vi har produktion men bristande kapacitet och bristande effekt, och det leder till färre investeringar.

Anf. 88 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag är glad att Johan Pehrson lyfter upp frågan om äldreomsorgen. Jag instämmer helt i Coronakommissionens slutsats att vi behöver satsa mer på utbildning för äldreomsorgens personal. Det är inget enkelt jobb att arbeta med äldre och demenssjuka.

Vi tycker att kommunerna ska få ytterligare befogenheter att till exempel anställa. Detta ska man titta på.

När det gäller svensk industri kommer Vänsterpartiet aldrig att genomföra en politik som på något sätt hotar dessa arbetstillfällen och det viktiga svenska industrin gör. Vårt land är byggt på industrin, skogen, stålet och vattenkraften.

För att Sverige inte ska fastna i obsolet och alldeles för dyr el kommer vi att vilja satsa på det förnybara, för det är framtiden. På så sätt kan vi upprätthålla industrin också på sikt i Sverige. Det är en viktig fråga för Vänsterpartiet.

Anf. 89 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Det är en bra ingång, Nooshi Dadgostar.

Såväl under som efter pandemin är elektrifiering och automatisering tillsammans med klimatsmart elproduktion centralt för Liberalerna. Ska Sverige kunna betala för sina elvägar, ställa om, ta det sista steget bort från det fossila samhället och bli klimatneutralt eller helst ha negativa utsläpp är det viktigt med en bra elproduktion. Det är självklart viktigt med sol och vind, men den svenska kärnkraften måste få utvecklas i en modern riktning. Det är en viktig del för att reglera tillgången på el i Sverige.

Elen är en del av välfärden. Elen är viktig i sjukvården, och den är viktig i äldreomsorgen för att våra äldre inte ska frysa och få varm mat.

Därför skulle jag vilja att Vänsterpartiet omprövar sin syn på att producera en el som är effektiv och klimatsmart.

Anf. 90 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Johan Pehrsons problem är att verkligheten har sprungit förbi honom. Vi ser en utveckling som gör att vi behöver satsa mer på det förnybara, för det är framtiden.

Vi ser i dag en kärnkraft som börjar bli alldeles för gammal och dyr. Vi kan plötsligt stå i en situation där vi inte kan leverera el till vår industri för att vi har förlorat i utvecklingen och inte satsat framåt.

På grund av de stora avregleringarna av elnätet har elpriserna för hushållen stuckit iväg. Jag hoppas därför att jag och Johan Pehrson tillsammans kan återreglera elnätet och sätta ett tak för elnätsavgiften. I dag har vi en situation där stora oligopolföretag tar ut enorma avgifter av vanliga villaägare i Grums och Ljungby. Detta tror jag är det viktiga för hushållen – och industrin.

Anf. 91 EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Den första slutsatsen i Coronakommissionens delrapport löd: Den enskilt viktigaste faktorn bakom de höga dödstalen i äldreomsorgen är den allmänna spridningen i samhället.

De brister i äldreomsorgen som kommissionen pekar på var anledningen till att vi tillsatte en stor äldreutredning för sex år sedan. Denna utredning skulle jobba med just de brister som Coronakommissionen nu har påtalat. Men vi förlorade valet 2014, och den S-ledda regeringen lade ned Äldreutredningen, utan att ens ha tagit del av dess arbete.

De höga dödstalen är inte bara tal; det handlar om människor som var någons mamma, pappa, morfar eller farmor.

Det är på deras vägnar som vi nu måste ställa frågan: Varför lades Äldreutredningen ned, och vad gjordes i stället? Löfven motiverar nedläggningen med att de behövde byta inriktning. Men de bytte inte inriktning, utan de drog i reformbromsen. Väldigt lite har hänt. Det är ett sex-årigt svek mot Sveriges äldre.

Den snabbhet med vilken äldreministern armbågade sig in på Coronakommissionens presskonferens hade behövts i äldrepolitiken. Den äldre lag som utlovas leda till förbättringar efter nästa val hade behövts mycket tidigare, och den hade kunnat vara på plats sedan länge om regeringen bara hade velat.

Löfven säger att äldreomsorgen behöver mer pengar. Vi har i våra skuggbudgetar avsatt mer pengar än Socialdemokraterna till äldreomsorgen. Ni har alla hört oss kristdemokrater här genom åren och vet vilka som alltid lyfter upp frågor om våra äldre och om äldreomsorgen. Landets äldre vet var de har oss. Frågan nu är: Var har de er andra?

Anf. 92 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna må vara i opposition i den nationella politiken men är med och styr i många kommuner och regioner runt om i landet. Detta innebär att Kristdemokraterna har väldigt stora möjligheter att fatta beslut och driva igenom politik som gör skillnad för människor och får stora konsekvenser i människors vardag. Man har inte minst ett stort ansvar för äldreomsorgen runt om i landet.

I år får kommunerna över 40 miljarder kronor – totalt, inte bara till äldreomsorgen – som ska betalas ut för att stärka välfärden. I kommuner som exempelvis Huddinge och Danderyd och många fler än så är Krist-

demokraterna nu med och sänker skatten och/eller avstår från att investera i äldreomsorgen. Är detta att ta ansvar för äldreomsorgen, Ebba Busch?

Anf. 93 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Svaret är: Det beror på vad utfallet blir för de äldre, för det är innehållet och hur verkligheten blir för dem som äldreomsorgen finns till för som är det avgörande.

Jag kan ha förståelse för att en del kommuner väljer att sänka skatten. Vi vet att dessa skattesänkningar når barnfamiljer och också låginkomsttagare, i kontrast till den skattepolitik som Stefan Löfven har drivit, som bara har riktat in sig på dem med de allra högsta inkomsterna.

Vi har lagt mer än vad regeringen Löfven har gjort på äldreomsorgen, men framför allt har vi lagt fram fler reformer som skulle innebära förbättrade arbetsvillkor för dem som arbetar i äldreomsorgen och en tydlig nationell styrning för att minska antalet delade turer och säkerställa färre medarbetare per chef till exempel. Många av förslagen har man sagt nej till. Till och med i brinnande pandemi sa statsministern nej till en nationell satsning på att omvandla deltider.

Anf. 94 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Ebba Buschs problem här är att vi från statligt ser till att rejält med resurser förs ut till kommunerna för att användas i välfärden men att man ute i några kommuner sitter och hellre sänker skatten och låter bli att investera. Det är detta som är problemet.

Låt mig dock ge några positiva exempel. I Filipstad ökar man grundbemanningen inom hela äldreomsorgen och förverkligar rätten till heltid. Där utbildas personal till undersköterska på betald arbetstid. I Härnösand blir löftet om heltid som norm verklighet, samtidigt som man avskaffar delade turer inom äldreomsorgen. I Avesta anställer man fler i hemtjänsten och ökar takten i att utbilda personal inom hela äldreomsorgen. Fler blir undersköterskor och så vidare.

Detta är prioriteringar som görs här och nu och som gör skillnad för människor. Tycker Ebba Busch att dessa exempel vore något att ta efter?

Anf. 95 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Det korta svaret på statsministerns fråga är ja. Flera av dessa reformer är mycket bra. Men jag undrar om statsministern nu äntligen kan tänka sig en tuffare nationell styrning av äldreomsorgen där man öronmärker pengarna och ser till att det är omöjligt för kommunalråd på lokal nivå, oavsett om de är S-märkta eller KD-märkta, att lägga pengarna på skrytbyggen, till exempel badhus, eller göra skattehöjningar eller skattesänkningar som inte är motiverade när landets äldre står utan äldreboendeplatser och när vårdpersonal inte har de resurser och de arbetsvillkor som de behöver.

Den nationella styrningen hade Stefan Löfven kunnat börja med redan för sex år sedan. I stället valde Stefan Löfven att begrava den äldreutredning som hade konkreta reformer för att göra skillnad. Den hade behövts då, den hade behövts under pandemin och den behövs nu. Nu begraver man den till efter nästa val. Detta är ett svek mot landets äldre.

Anf. 96 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det gångna året innehöll många oväntade inslag. Ett sådant var att Ebba Busch kom ut som motståndare till både utvecklat rutavdrag, LAS-reformer och sänkta skatter. Just detta var nämligen, enligt retoriken i hennes jultal, det som har inskränkt friheten i det Värnamo som Centerpartiet och Kristdemokraterna har styrt tillsammans i decennier.

Att Kristdemokraternas ekonomiska politik var så kraftigt vänsterlutad förvånar ändå. Ebba Busch går till frontalangrepp mot sänkta marginalskatter, rut och arbetsmarknadsreformer. På vilket sätt är det borgerlig politik att vara motståndare till fler och starkare företag och till att människor som jobbar hårt också ska få mer pengar kvar i plånboken?

Anf. 97 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Det är det inte. Det är bra borgerlig politik på den ekonomiska sidan. Kritiken har gällt det faktum att Centerpartiet stöttar en regering som inte har en hållbar plan för hur man ska säkerställa att rätt och lag och ordning gäller i alla delar av Sverige och att Centerpartiet inte har en självkritik kring det tidigare borgerliga styret på nationell nivå, som många gånger lade alldeles för mycket tid och kraft enbart på reformer inom till exempel ekonomi.

Rutavdraget var rätt och riktigt, och vi stöttar det. Men vi konstaterar också att Centerpartiet nu i prioriteringar i budgetförhandlingar ofta åter hamnar med en tung slagsida mot den sortens reformer och har en avsaknad av reformer för äldreomsorg och sjukvård. I det här fallet har det drabbat orter som Värnamo, där vi är med och styr. Att man från nationell nivå inte har prioriterat rättspolitik tillräckligt tydligt har drabbat orter på lokal nivå.

Anf. 98 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Efter Ebba Buschs exposé över regeringens tillkortakommanden tänker jag mig nog ändå att vi åter landar i Värnamo, där Centerpartiet och Kristdemokraterna framgångsrikt har styrt i decennier. Låt mig säga så här: Ebba Buschs jultal och angrepp på Värnamo har inte direkt mötts av applåder från de lokala kristdemokraterna. Sänkta skatter och bättre företagsvillkor har byggt Värnamo och hela Gnosjöregionen starkt under väldigt lång tid, och detta behöver Sverige mer av.

För mig är det ingen motsättning mellan att bedriva borgerlig ekonomisk politik och att samtidigt stärka både tryggheten och välfärden. Det gör vi i den budget som läggs fram nu, där vi sänker skatten på jobb och företag med 30 miljarder och investerar nästan lika mycket i välfärden.

Kristdemokraterna delar uppenbarligen inte längre vår åsikt att man kan ha en offensiv ekonomisk borgerlig politik och samtidigt satsa på tryggheten, för nu är Kristdemokraterna plötsligt motståndare till sänkta skatter, reformer för företag och en reformerad arbetsmarknad. På vilket sätt är detta borgerlig ekonomisk politik, Ebba Busch?

Anf. 99 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag tror att det finns en anledning till att vi har sett krafter på ytterkanterna öka i svensk politik. Det beror bland annat på att politiker som i vanliga fall är intellektuellt hederliga och inte vill missförstå andra har valt att göra det i syfte att söka konflikt.

Jag tror att Annie Lööf egentligen förstår mycket väl att min poäng när det gäller Värnamo var att problemet är att man har haft för mycket slagsida mot ekonomiska reformer och för lite betoning på rättspolitik. Läs gärna talet igen! Det är precis det jag säger.

Jag har hyllat det lokala samarbetet mellan centerpartister och kristdemokrater och gör det gärna igen, för företagsamheten och för engagemanget för civilsamhället. Men på nationell nivå är det utan tvivel så att Centerpartiet fortsätter att ha för tung slagsida mot reformer inom ekonomi, som ytterligare en förändring av rutavdraget, snarare än att kräva ansvar från Stefan Löfven och villkora sitt stöd till honom med att man låser in brottslingar. Detta drabbar Värnamo.

Anf. 100 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! De äldre i Stockholm har drabbats mycket hårt av coronapandemin. Många av de döda är tyvärr kopplade till äldreomsorgen i Stockholm, och det är Kristdemokraterna som är ansvariga för äldreomsorgen i Stockholm.

Innan pandemin drabbade Stockholms äldreomsorg hade Kristdemokraterna gjort nedskärningar i verksamheten med 160 miljoner kronor på bara två år. Under samma period sänkte Kristdemokraterna kravet på fasta anställningar i hemtjänsten. Och innan dess har man försökt förhindra personalen från att ha omklädningsrum och arbetskläder för att kunna byta om när de blir kontaminerade.

Först nu, efter en pandemi och när staten skickar stora summor pengar till Stockholm, har Kristdemokraterna tvingats gå med på att satsa lite extra på äldreomsorgen. Detta är en vårdskandal. Många människor har avlidit i Stockholms äldreomsorg. Varför blir det gigantiska nedskärningar när Kristdemokraterna själva får välja?

Anf. 101 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Det har det inte blivit. Jag vill återigen säga att det är innehåll, utfallet och verkligheten för den äldre som är det avgörande. Vi har gång på gång sett att man måste kombinera satsningar i pengar med reformer som gör att man förändrar arbetssättet. Det finns brister i alla kommuner, även i kommuner där vi är med och styr. Jag har inga problem att tillstå det, och det gäller även Stockholm.

Men vi vet att den stora anledningen till att så många äldre har drabbats är den nationella strategin, eller avsaknad av strategi och politiska beslut. Man valde aktivt med öppna ögon avsiktligt att tillåta en högre grad av smittspridning i Sverige jämfört med många andra länder, och man hade en övertro på att vi skulle klara det. Det faller på regeringen.

Anf. 102 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Ebba Busch vill kombinera stora satsningar med annat. Men det som saknas här är de stora satsningarna. 160 miljoner kronor i neddragningar på två år är enorma summor.

Kristdemokraternas äldreborgarråd i Stockholm har fått mycket kritik för hanteringen av pandemin. Det gjordes ingenting i det första läget när man hade behövt lägga om scheman och minimera antalet personer som gick hem till de äldre.

När äldreomsorgen ändå fick in smittan hade man behövt ha kohortvård och omgående isolerat de äldre, så att personal inte hade gått mellan äldre och friska för att undvika smittspridning. Det gick minst sex veckor innan äldreborgarrådet fattade beslut om att ha särskilda team som bara arbetade med de sjuka äldre. De kom sedan inte på plats, därför att uppföljningen saknades. Vad har Kristdemokraterna för ansvar för de stora svenska dödstalen?

Anf. 103 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Nu har vi, som sagt, en över 300 sidor lång utredning som har dragit slutsatsen att de stora dödstalen inom äldreomsorgen är direkt kopplade till att man från nationell nivå valde en strategi som tillät en mycket högre grad av smittspridning i samhället i stort.

Men jag har inga problem att tillstå att vi hade kunnat göra mer och bättre i många kommuner där vi är med och styr på lokal nivå. Men i Stockholm var man alltså tidigt ute, under första halvan av mars 2020, med att införa besöksstopp i äldreomsorgen, trots att man vägrade göra det på nationell nivå, och införde särskilda covidteam inom hemtjänsten.

Vi gick ut och sa: Låt oss ta i hand, alla partier i denna kammare, och avsätta särskilda medel för att äldreutvecklarna nu ska omvandla timanställningar till fasta anställningar! Då sa Vänsterpartiet på nationell nivå nej. Det var det som ni gjorde under pandemin.

Anf. 104 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! På grund av konflikter, klimatförändringar och coronapandemin befinner vi oss i ett globalt nödläge. Nära 100 miljoner människor lever på flykt just nu. Det är fler än någonsin tidigare i historien. På grund av pandemin har väldigt många förlorat sina jobb, inte minst i utvecklingsländer. I dag beräknas 30–40 miljoner fler leva i fattigdom jämfört med för ett år sedan. Det är första gången under detta århundrande som fattigdomen i världen ökar. Samtidigt ser vi hur världens länder backar från sina globala åtaganden om bistånd, och klyftan mellan behov och resurser är stor.

Kristdemokraterna har, Ebba Busch, till skillnad från Moderaterna och Sverigedemokraterna, länge varit vår vän i biståndspolitiken och backat upp enprocentsmålet. Nu vill jag fråga dig, Ebba Busch: Kan du garantera att enprocentsmålet kvarstår om ni skulle ta över regeringsmakten 2022, med tanke på att era tänkta samarbetspartier har backat från enprocentsmålet?

Anf. 105 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Det stämmer. Vi har varit stolta försvarare av ett stort och generöst bistånd från Sverige till den övriga omvärlden, och vi fortsätter att ha ambitionen om 1 procent. Men jag tycker att vi kan vara så hederliga att ändå problematisera kring att bara ha en procentsats. Vi har nämligen sett hur biståndsmedel från Sverige används på ett oetiskt sätt. Det har gått till vissa delar av palestinierna men har inte nått befolkningen som har varit nödställd. I stället har dessa biståndsmedel använts för att finansiera terrororganisationer. Vi har på andra håll sett hur medlen inte har gått till mindre lokala aktörer som det är möjligt att utkräva ansvar från, utan de

går in i den stora FN-apparaten och når inte alltid de nödställda på det sätt som är önskvärt.

Vi har också sett, inte minst under 2015, hur man använder biståndsmedel. Man slår sig för bröstet för att biståndet är stort, men det går till migration i Sverige. Det är fel.

Anf. 106 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att väldigt många biståndsvänner runt om i Sverige nu blir förskräckta när de hör Ebba Busch svar. OECD utvärderar Sveriges bistånd, liksom alla andra biståndsländers bistånd, och vi får det högsta kvalitetsbetyget av alla länder vad gäller vårt utförande av bistånd.

Självklart är det så att när man har med väldigt svåra miljöer att göra måste man riskera en del av pengarna för att nå de människor som verkligen behöver pengarna.

Kristdemokraterna föreslog i höstas däremot att vi skulle använda 1,8 miljarder kronor av det bistånd som ska gå till fattiga människor för att bygga fängelser till svenska fångar i länder som Afghanistan och Somalia. Biståndets grundprincip är att det ska utgå från fattiga människors behov av utveckling. På vilket sätt stöder vi fattiga människor genom att använda biståndsmedel för att bygga fängelser för svenska fångar, Ebba Busch?

Anf. 107 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag vet att många biståndsorganisationer och biståndsvänner är glada över att vi fortsätter att driva att biståndet ska vara stort och generöst och att vi gärna håller fast vid enprocentsmålet men att vi också kritiserar att så mycket av biståndsmedlen används för att finansiera migration i Sverige och att de också många gånger har hamnat i händer som inte ska ha biståndsmedel.

Men sedan kan man fråga: Hur är det med källkritiken hos Miljöpartiet egentligen? Det som vi föreslog var att man ska använda en del av biståndsmedlen som i dag redan används för att höja den humanitära nivån och skyddet av mänskliga rättigheter i fängelser, som vi gör i till exempel en del afrikanska länder. Vi har aldrig föreslagit att vi ska använda biståndsmedel för att bygga fängelseplatser.

Däremot vill vi lägga till mer pengar på rättspolitikens område för att köpa fängelseplatser i till exempel Litauen eller Lettland, som Norge gör. Varför vill vi göra det? Jo, det vill vi göra för att en tvåbarnspappa blir brutalt mördad vid en bankomat av en person som egentligen borde ha suttit inne och som också ska sitta inne. Det har ni inte gjort.

Anf. 108 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Över en halv miljon människor lever sina liv där arbetslösheten är tydligt högre, skolresultaten avsevärt lägre och kriminaliteten betydligt mer utbredd. Utanförskapet finns inte bara där det står höghus, utan det finns också på mindre orter – inte sällan på ställen där företag har lagt ned och där unga människor har valt, eller tvingats, att flytta för att få jobb. Det är ställen där man, trots att bygden kämpar hårt med framtiden, tyvärr kan konstatera att det enda som växer är kyrkogården.

Den bästa vägen till frihet och makt över ens eget liv är en skola som bygger på kunskap och som ser att studiero behövs för att man ska kunna nå den. Därför måste skolan lyftas i många mindre kommuner och i utsatta

områden. Det sker genom en statlig kraftsamling för ansvaret, riktade stöd till de mest utsatta skolorna och en fortsatt uppvärdering av våra lärare.

Vi liberaler har länge drivit kravet på språk- och samhällstest för att bli medborgare, och därför är det glädjande att det i dag presenteras en utredning om vägen fram för språk- och samhällskunskap för att man ska kunna bli medborgare i Sverige.

Fru talman! Den grova brottsligheten tar bort en del av friheten för alla människor i Sverige. Kampen mot brotten måste innebära att vi är lika mycket inne på det långsiktiga förändringsarbetet för att ge unga människor en framtid som vi är tydliga med att brott inte lönar sig. Sverige har fortfarande alltför låga påföljder för livsstilskriminella, och Liberalerna har därför lagt fram ett förslag om en omfattande antigångpakt.

Vi liberaler tror på öppenhet mot omvärlden, vilket vi har varit inne på tidigare i dag. Vi uttrycker att vi behöver ha en migrationspolitik som är stram och som ser till att vi tar ansvar för att kunna integrera de människor som kommer till Sverige. De ska få hjälp med en bra integration, och vi måste utforma detta utifrån vad vi klarar av.

Fru talman! Sverige är på många sätt ett bra land, och genom att vi fokuserar på skola, integration och brottsbekämpning kan vi bli det även i framtiden, när vi ska återstarta vårt land.

Anf. 109 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Det svenska skattesystemet behöver ses över. I dag är krångliga skatteregler ett av de vanligaste problemen för företag. Det gäller inte minst momssystemet, och även kapitalbeskattningen är svåröverblickbar.

Liberalerna gick till val på en stor skattereform, och en sådan finns också med i januariavtalet – en seger för L, sas det. Men var är den? Av JÖK:ens stora skattereformsambitioner verkar det snart ha blivit bara en tummetott. Att döma av Liberalernas debattartikel i DI verkar Johan Pehrson nu dra samma slutsats; nu talar Liberalerna i stället om nästa mandatperiod. Det är lite som i sången om flickan på lasarettet.

Min fråga till Johan Pehrson är: Blir det någon skattereform, eller har Liberalerna gett sossarna regeringsmakten i utbyte mot smör där ovanför?

Anf. 110 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Vi tackar för dagens mest poetiska inslag! Jag önskar att jag hade bidragit med det själv.

Det som finns i vårt avtal med regeringen handlar om att förstärka de välståndsskapande krafterna i Sverige på lång sikt, och en skattereform är en viktig del av det. Vi har tagit en hel del styckebit och styckevis under mandatperioden: Vi har sänkt skatterna för företag, vi har sänkt skatterna för enskilda individer och vi har gjort skattelättnader för dem som står längst från arbetsmarknaden. Samtidigt har vi gjort insatser för att förstärka utbildningen, så att människor kan bli anställbara. Det är det som är vägen fram.

Vi tycker att de marginalskatteförändringar vi har gjort genom att se till att människor får behålla hälften av sin sist intjänade krona är väldigt bra. Välstånd i det här landet kommer nämligen från att människor arbetar, och det finns ingen genväg. Det handlar om att öka människors arbete, strävsamhet och investeringar. Så ser det ut.

Anf. 111 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag tolkar det ändå som att hoppet lever hos Johan Pehrson, trots tidsnöd och trots att Magdalena Andersson har sagt att hon inte vill ”höra några tönterier om att det handlar om sänkt skatt på jobb och företagande”.

Eftersom januaripartierna inte berättar något om sina planerade skattereformer får vi gå till deras myndigheter. Deras finanspolitiska råd föreslår en ny och hög fastighetsskatt, och deras expertgrupp för studier i offentlig ekonomi föreslår en ny och hög fastighetsskatt. Tumskrubarna ska dras åt om den som äger sin bostad. Fastighetsskatten kan bli ett sådant slag mot medelklassen att det kan ta årtionden innan den reser sig igen.

Om Johan Pehrson är så säker på att det blir en skattereform, även om han nu nöjer sig med att det kanske sker nästa mandatperiod, är min fråga: Kan han också garantera att den inte kommer att innebära en ny och höjd fastighetsskatt – eller, för den delen, en höjd fastighetsavgift?

Anf. 112 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Ja, hoppet är det sista som överger en. Det vet Ebba Busch också. Men det är ju så att corona har kommit emellan. Vi har gjort enorma insatser i form av skattelättnader och stöd, och de har kommit i vägen för det strukturerade arbete som handlade om en skattereform.

Vi liberaler tycker att det är bra att vi sänker skatten på arbete och höjer skatten på det som skitar ned vår miljö; det är en skatteväxling som är välkommen på många sätt.

När det gäller kapitalbeskattningen och just fastigheter är vi i Liberalerna tydliga med att vi tycker att exempelvis ränteavdraget behöver fasas ut, under lång tid och på ett strukturerat sätt. Det är helt nödvändigt. Vad gäller fastighetsavgiften har vi inga förslag om att den ska höjas, men däremot kan jag själv tycka att det är helt orimligt att det hemma på min gata i stan finns väldigt små hus där de boende har samma avgift som de som bor i det största huset på gatan. Man kan tänka sig att man ändrar däri, men fastighetsavgiften generellt sett behöver inte höjas. Vägen dit är att ta bort ränteavdragen, sakta men säkert.

Anf. 113 ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Nu är det nog den allra sista gången jag står i denna talarstol. Därför vill jag rikta mig till dig som är ung – till dig som lyssnar nu och som tvivlar på politiken. Jag riktar mig till dig som kanske ska rösta för första gången och inte vet ifall det är någon idé, för du tänker att alla politiker i alla fall är likadana. Jag riktar mig till dig som har lärt dig om klimatkrisen och tänker att det redan är kört. Jag riktar mig till dig som är arg på politiken eller som bara känner dig uppgiven och tycker att allt verkar alldeles för komplicerat.

Till alla er vill jag säga: Det är ni som ska ta det här samhället vidare. Samhället är inte någon annans; det är ert och vårt. Samhället är vi tillsammans.

För min egen del tog det ett halvt yrkesliv innan jag fick se politiken inifrån. Vad jag vet i dag är att ingenting sker av sig självt utan att alla förändringar sker för att någon vill det – för att någon driver förändringen och får med sig en majoritet för den. Svårare än så är det faktiskt inte.

Två enkla saker vill jag att alla ni som tvivlar på politiken ska förstå. Den första är att alla politiker inte vill samma sak. Det är fel. Politiska partier vill olika saker på avgörande områden. Den andra är att partier måste samarbeta för att förändra i en demokrati. Det är inte att svika sina följare, utan det är att få samhället att fungera. Det handlar om att kunna driva igenom så mycket som möjligt av den politik man gick till val på.

Tror du på dessa två enkla saker tror du på att förändring är möjlig, och jag ber dig: Håll fast i den känslan! Klimatkrisen är nämligen här. Jorden står inför ett ojämförligt stort hot, men du kan förändra. Din röst kan ge en starkare, grönare och mer medmänsklig politik.

Anf. 114 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Det är lätt att säga att vi inte får lämna över dagens klimatproblem till våra barn och barnbarn, och många säger det. Men när det gäller att faktiskt agera för att se till att det inte blir så – att faktiskt göra något själv – är det inte alltid lika många som är med. En som alltid är med och alltid vill göra mer är dock du, Isabella Lövin. Du är diskussionslysten men samtidigt samarbetsvillig. Du är övertygad men också lyhörd. I dag är det din sista debatt här i kammaren, och jag vill naturligtvis tacka för de här åren.

Jag är glad över att vi tillsammans har tagit fram ett klimatpolitiskt ramverk med nya klimatmål, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd som ska utvärdera denna politik. Vi har också vidtagit en rad åtgärder för att se till att minska utsläppen. Detta är strukturellt viktiga åtgärder. Vi har genomfört en satsning för att komma till rätta med övergödning, miljögifter, nedskräpning och andra hot mot Sveriges sjöar, hav och kuster. Dessutom har vi sjösatt Industriklivet, och vi kunde se ett tydligt resultat uppe i Luleå tidigare i höst. Nu är man redo att börja producera fossilfritt stål; det är ett jättekliv.

Det här är saker som Isabella Lövin har varit med om att genomdriva. Som minister, EU-parlamentariker, språkrör, journalist, författare och opinionsbildare har Isabella Lövin nu under två decennier varit en av de viktigaste svenska rösterna för grön omställning. Jag tror och hoppas att den rösten inte riktigt kommer att tystna när Isabella Lövin nu gör något annat, och jag ser fram emot fortsatta kontakter.

Jag vill också överlämna något. Det kanske blir tid för kontemplation nu, men det är också bra att promenera och att vara ute. Jag skulle vilja att Isabella kommer upp och ser det bländande vackra Höga kusten. Jag är helt neutral i den här frågan, men jag vill ändå göra lite reklam. Kom gärna förbi och ät en bit mat hos Ulla och mig när pandemin så tillåter!

Anf. 115 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar statsministern – Stefan – för de orden. Jag var inte riktigt beredd på att redan nu få denna avtackning av dig som regeringschef; jag är ju kvar ett par veckor till. Tack så väldigt varmt för det!

Jag måste också säga att jag tycker att våra två partier har lärt sig mycket av varandra under denna tid – snart två mandatperioder. Vi kände oss väldigt stolta från Miljöpartiets sida när Naturskyddsföreningen gjorde en utvärdering av våra respektive partiers leverans gällande miljö- och klimatlöftena inför valet 2014. När man tittade 2018 såg man att ni hade levererat mycket mer miljöpolitik än vad ni hade lovat. Miljöpartiet hade

levererat något mindre, men vi har ändå fått igenom väldigt mycket tillsammans.

Jag tycker också att det är en väldigt bra berättelse om en grön industriomställning som faktiskt gör att landet har ett försprång gentemot konkurrensen och som gör att vi kan bygga någonting starkare efter pandemin.

Tack så mycket för boken! När pandemin tillåter vandrar jag gärna i Höga kusten.

Anf. 116 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag får se om jag kan leva upp till frågeställarambitionen här.

Stort tack till dig, Isabella, för många debatter och diskussioner och ett och annat samtal som inte har varit helt offentligt. Du och jag har tyckt olika om det allra mesta, om vi ska vara alldeles ärliga, och så är det ibland i politiken. Att bryta åsikter med människor som man inte tycker likadant som är också åtminstone en del av syftet med politiken.

Jag tycker att du är ett föredöme på ett sätt som få människor i svensk politik är. Du antydde det själv – det är få som först har sett ett halvt yrkesliv innan de kommer in i den operativa nationella politiken. Jag tror att fler skulle behöva ha de erfarenheterna med sig in. Det är också fler som skulle sluta i tid, göra nya saker och kanske komma tillbaka till politiken ytterligare en gång. Jag tror att vi skulle behöva syresätta svensk politik, och där är du ett väldigt gott föredöme.

Dessutom kan du skilja på sak och person; där tycker jag att ännu fler människor i svensk politik skulle ta efter dig.

Vi har i vart fall ett reellt gemensamt intresse, och det är intresset för skog, mark och sjö. Jag tror dock att det är lite geografiskt varierande – du har mycket mer erfarenhet av dina trakter, och jag har mer erfarenhet av mina.

Även jag är jävig i min coronaanpassade present. Sveriges vackraste län och landskap heter Sörmland; vi får ta en separat debatt om det senare. Vi har allt detta. Vi har hav och sjö, och vi har skog och mark. Dessutom har vi Sörmlandsleden. Den är 100 mil lång, så jag förväntar mig inte en rapport från alla sträckorna på en gång. Jag har själv gått 50 av dessa 100 mil. Den är fantastisk.

Med eller utan måltid, välkommen till Sörmland!

Anf. 117 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Jag anar ett visst tema när det gäller vad jag ska göra nu, och det vill jag hemska gärna göra.

Tack, Ulf Kristersson, för de väldigt fina orden! Det gläder mig verkligen att i någon mening kunna vara ett föredöme för alla som ger sig in i politiken. Jag vill verkligen uppmana alla som känner att de verkligen vill förändra – vi har ett helt unikt demokratiskt system och samhälle där man faktiskt kan gå in och få göra det som jag har fått förmånen att göra.

Du och jag har inte särskilt ofta tyckt lika, Ulf Kristersson, men vi har i alla fall arbetat och haft väldigt mycket med varandra att göra. Jag uppskattar verkligen den ledarstil som du har. Vi har suttit ned och talat, även inte så offentligt några gånger. Vi har en sak gemensamt: Vi vet ganska snabbt när det inte är någon idé att fortsätta prata. Du har en öppenhet för att prata med alla partier; det har vi hört här också. Jag hoppas att min

efterträdare får chans att prata vidare med dig om hur vi tar Sverige ur klimatkrisen och annat viktigt.

Stort tack för presenten, och tack för samarbetet!

Prot. 2020/21:63

13 januari

Partiledardebatt

Anf. 118 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tänkte bryta detta tema, även om Blekinge är fantastisk och Isabella är hjärtligt välkommen också dit. Vi har en massa fina ställen att besöka där, och även jag är naturligtvis helt objektiv i detta.

Jag tänkte dock i stället ta oss till östra Afrika. Jag har själv aldrig varit där; jag vet inte om Isabella har varit det. Där har jag planerat lite träd till Isabella. Träd är ju bra för miljön och för klimatet. Det är också bra för att bekämpa fattigdom i en mindre bemedlad del av världen. Du ska alldeles strax få det, Isabella.

Jag vill ta fasta på det som Isabella sa i sitt anförande om att man kan påverka väldigt mycket genom att försöka se som sin uppgift att göra vad man kan för att få igenom så mycket som möjligt av den politik man själv står för även om man inte har egen majoritet. Vi får väl ändå, på gott och ont, säga att Miljöpartiet har varit väldigt duktiga på att föra den socialdemokratiska regeringen i en miljöpartistisk riktning. Detta är mest på ont, om du frågar mig, men ändå. Där har Miljöpartiet verkligen lyckats, och Isabella har helt klart varit en av dem som har drivit fram detta.

Jag får väl gratulera till framgångarna. Tack för bekantskapen!

Anf. 119 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Jimmie Åkesson, för den fina presenten! Jag ser att vi också har lite svensk skog här.

(JIMMIE ÅKESSON (SD): Jag tror inte att det är det som kommer att planteras där.)

Det förstår jag också!

Vi har sällan tyckt samma om särskilt många saker. Jag kommer aldrig att glömma när du en gång i radio fick en fråga och var tvungen att säga någonting positivt om mig. Då sa du att jag var väldigt trevlig och att jag nog skulle kunna bli folkkär. Du hade fel även där, kan jag konstatera! Men jag tackar för att du sa det då. Det gjorde mig lite chockad.

Jag vill också tacka dig. Jag vet att du har ett slitsamt uppdrag; efter mina år som partiledare och språkrör vet jag mycket mer om det. Det är en viktig roll att bära i svensk demokrati. Tack för presenten!

Anf. 120 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Vilket oerhört fint avslutningsanförande Isabella höll alldeles nyligen! Det handlade om framtiden, humanism, medmänsklighet och demokrati och var riktat mot landets unga. Det värmdde verkligen. Det visar också väldigt mycket på det ledarskap som Isabella Lövin har stått för och lyft under de år som hon har varit politiskt aktiv.

Men innan hon blev politiskt aktiv skrev hon faktiskt en bok, och den hette *Tyst hav*. Där satte Isabella Lövin nytt ljus på överutnyttjandet av fiskbestånden i våra hav. Det gav eko både här i Sverige och internationellt.

Man måste ändå framhålla att som politiker har hon varit allt annat än tyst, till skillnad från havet som rubriken på boken anspelar på. I sitt politiska uppdrag har Isabella Lövin lyft fram såväl biståndsfrågor som frågor om fiske, klimat och hållbarhet.

Vi har tyckt olika i en del frågor. Vi har haft olika perspektiv. Under de senaste åren har vi dessutom samarbetat för gröna lösningar inom ramen för januariavtalet för ett mer hållbart och klimatsmart Sverige.

Jag vill tacka Isabella Lövin för alla samtal, för alla debatter och för samarbete och önska henne stort lycka till framöver. Jag önskar henne ro och lugn och tid för familjen. Även om jag också gärna tar skogs promenader med dig, Isabella Lövin, hemma i Småland såklart, har jag en present till dig. Vi har satt in pengar till Världsnaturfondens arbete för levande hav, för det är en fråga som ligger Isabella Lövin varmt om hjärtat.

Med det skulle jag vilja tacka för gott samarbete och önska dig lycka till!

Anf. 121 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Varmt tack, Annie Lööf! Det är verkligen en present som är mitt i prick och känns väldigt bra.

Jag vill också tacka Annie Lööf för en viktig tid i svensk politik. Jag vill tacka dig för samarbetet inom januariavtalet och modet, ditt personliga mod också, att ta steget över blockgränsen och ta ansvar för ett valresultat även om det var svårt att göra och en komplicerad tid.

Vi har stångats i ganska många frågor. Jag tror att svenska folket inte är medvetet om att det kanske just är Miljöpartiet och Centerpartiet som har svårast att komma överens i många frågor inom januariavtalet. Men vi har alltid hittat en väg framåt hittills.

Jag vill verkligen tacka dig, Annie Lööf, för din konstruktivitet och ditt personliga mod när det gäller att stå upp i svåra frågor, inte minst när det gäller flyktingfrågor och mänskliga rättigheter. Det behövs sannerligen i dag. Stort tack för det!

Anf. 122 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Nu tänker alla, Isabella Lövin: Hur ska det här gå? Det här är min första partiledardebatt och din sista. Det blir som att dörrar öppnas och dörrar stängs.

Jag har förstås betraktat Isabella Lövin mer på avstånd. Du är personen som skriver en gedigen bok om tysta hav och hamnar i EU-parlamentet och jobbar stenhårt där. Sedan blir du partiledare, till och med, för Miljöpartiet. Det märks att Isabella Lövin är en person med djupa och breda kunskaper och ett genuint engagemang i framför allt de viktiga klimatfrågorna.

Jag är väldigt glad att jag har fått träffa dig och att du har funnits i svensk politik. Det är en sådan fördel för oss som vill se en bättre klimatpolitik att du står på barrikaderna med oss, på vår sida. Jag hoppas verkligen att du ska fortsätta ditt arbete.

Det var lite överdrivet att säga att dörrar stängs, för jag är helt säker på att du kommer att fortsätta det arbetet. Jag vet att du är en sådan person. Det märks.

Jag tycker att det är synd att du säger att du inte är folkkär, för det är du. Du har en enorm kunskap som jag verkligen beundrar dig för, och du har fört in den i svensk politik på ett skickligt och bra sätt.

Tack för det stora arbete som du har gjort! Du är en doer. Det är viktigt att få saker att bli genomförda, och det får du. Tack så väldigt mycket för det, Isabella! Tack för allt det arbete du har gjort och kommer att göra.

Vi i Vänsterpartiet har satt in pengar å dina vägnar till Rädda Barnens arbete med att bygga upp skolor och fylla elevernas skolväskor i krigsdrabbade områden. Jag hoppas att du ska vara nöjd med den presenten.

Tack för allt!

Anf. 123 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Nooshi Dadgostar, för de väldigt fina orden! Jag får väl titta på den här debatten om några månader och peppa mig själv.

Jag kan verkligen garantera att jag inte kommer att sluta stå på barrikaderna. Jag kommer att jobba för det som vi ser att vi behöver. Men man behöver också se till att man gör det man är bäst på. Jag ska se hur jag tar mig framåt med andra uppgifter.

Jag beklagar, Nooshi, att vi bara var två skepp som möttes i natten här och att jag inte får jobba med dig. Jag ser verkligen fram emot din fortsatta gärning och vill önska dig all lycka! Tack för det samarbete som våra partier har haft under de här åren!

Anf. 124 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Även jag vill instämna i avtackningen, Isabella Lövin! Jag vill göra det genom att kasta pengar i sjön. Vi toppar på Centerpartiets present och har gjort en insättning till Världsnaturfonden. Det är en gåva vald utifrån att jag tror att det är någonting som Isabella Lövin skulle uppskatta. Renare hav och en frisk miljö – det är inte pengar i sjön!

Jag vågar mig på denna gissning inte enbart utifrån Isabellas stora engagemang och kunnande – jag vill verkligen instämna i det som många har understrukit här när det gäller både engagemang och gediget kunnande som har inspirerat många inklusive mig själv – utan också för att jag vet att Isabella Lövin, som jag själv, bor på landsbygden och njuter av det liv som naturen ger.

Även om Isabellas röst snart tystnar i denna kammare kommer den genom hennes penna, om jag har förstått det rätt, att fortsätta vara aktiv för rena hav och god miljö även för våra barn och barnbarn. I detta arbete vill jag önska dig stort lycka till, också med en önskan om att vi kanske i de sammanhangen kan mötas igen längre fram.

Anf. 125 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Ebba Busch, för de fina orden och för en väl vald present! Det som slängs i sjön försvinner inte, kan jag säga – det är ett bra påpekande. Vi behöver jobba för rena hav.

Jag vill tacka dig, Ebba Busch, för stimulerande debatter och tydlighet. Jag vill också tacka för att Kristdemokraterna ständigt lyfter sjukvårds- och äldreomsorgsfrågor, som ju är väldigt viktiga. Det ser vi inte minst i dag. Vi behöver ha generationsperspektivet.

Förvaltarskapstanken är en viktig tanke som finns hos Kristdemokraterna, och jag hoppas och tror att Kristdemokraterna kanske kommer att

prioritera miljö- och klimatfrågorna lite mer framöver. Det behövs verkligen.

Stort tack också till dig, Ebba Busch, för din demokratiska gärning och ditt engagemang! Det är viktigt att vi orkar med att ta den rollen under en period i livet.

Anf. 126 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Jag tycker också att Isabella Lövins tal var väldigt viktigt. Politik gör skillnad. Och om vi oroar oss över vår framtid måste vi vara fler som hjälps åt att ta det demokratiska ansvaret. Man behöver inte göra det hela tiden. Här i riksdagen kryllar det ju av hel-, halv- och kvartsbroilers eller vad de nu är. Men människor kommer också in och går ut och kommer kanske tillbaka. Man gör skillnad och bär det demokratiska ansvaret. Det är väldigt viktigt.

Jag tycker alltså att du är välkommen tillbaka till politiken när du har fått vila lite, Isabella Lövin. Först ska du väl gå runt halva Sverige nu när du har fått vandringsböcker. Vi i Liberalerna tycker att man också kan vila ibland. Därför får du av oss en bok om minoriteter, om de svenska samerna. Det är en Augustprisbelönad bok som heter *Herrarna satte oss hit*. Den tycker vi att du ska läsa.

Jag vill också tacka för det perspektiv som du har gett och för den resa som du har gjort med Miljöpartiet så att ni i dag är en kraft som kan arbeta i Stockholm med Liberalerna i en borgerlig kontext och som kan ta ansvar i riksdagen i en annan kontext.

Jag vill även tacka för det arbete du har gjort för att se till att Miljöpartiet i dag är solida anhängare av Europeiska unionen, inte minst genom ditt eget verk där. Du ser denna kraft. Det kryllar av olika majoriteter i de europeiska ländernas nationella parlament, där det ser olika ut. Du ser att EU hela tiden drivs framåt mot att bli en allt starkare union och att det är där vi måste lösa våra gemensamma problem, inte minst klimatfrågan, den biologiska mångfalden och annat. Där har du gjort enorm skillnad. Du har befast detta. Vi står tillsammans för ett starkt EU.

Tack så mycket för dina insatser!

Anf. 127 ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Johan Pehrson! Det har varit roligt att ha med dig i partiledardebatterna. Du har gjort en väldigt bra insats, inte minst genom att locka fram ett och annat skratt under våra debatter.

Jag vill även tacka dig och Liberalerna för den intellektuella hederlighet ni står för när det gäller just EU-samarbetet. Vi har behov av internationellt samarbete. Världen är kanske inte så svart eller vit alla gånger. Den är komplicerad. Man behöver stå upp för det. Det gör ni, och det är något jag verkligen uppskattar. Tack för det!

Tack också för de fina orden! Och tack för en väldigt intressant bok som jag verkligen ska läsa.

Mina varmaste hälsningar också till Nyamko Sabuni, er partiledare, och till Jan Björklund. Vi har haft en hel del med varandra att göra i och med januariavtalet.

Jag önskar er all lycka framåt. Liberalerna är också en viktig röst i svensk politik.

Anf. 128 FÖRSTE VICE TALMANNEN:
Jag vill också passa på att uttrycka ett varmt tack från oss i talmanspresidiet. Varmt lycka till i framtiden!

Prot. 2020/21:63
13 januari

Partiledardebatt

Partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2020/21:FPM63 Meddelande om strategi för hållbar och smart mobilitet
COM(2020) 789 till trafikutskottet

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2020/21:77 och 78 till finansutskottet

§ 5 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 12 januari

2020/21:1224 Ekonomisk kompensation för företag med anledning av pandemilagen

av *Tobias Andersson* (SD)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

§ 6 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 12 januari

2020/21:1005 Kommunikationer till och från Holmön

av *Helena Lindahl* (C)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:1027 Regeringens syn på Arlanda som flyghub

av *Åsa Coenraads* (M)

till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2020/21:1105 Trafiksäkerheten för cyklisterna på Alnöbron

av *Anne-Li Sjölund* (C)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

Prot. 2020/21:63
13 januari

2020/21:1099 Järnvägsutbyggnaden mellan Göteborg och Borås
av *Jan Ericson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1098 Laddinfrastruktur för vätgasfordon

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1160 Styrning och ledning av Försäkringskassan

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

**2020/21:1119 Ungas möjligheter till förarbehörigheter under pande-
min**

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 7 Kammaren åtskildes kl. 12.24.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 2 anf. 67 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

§ 1 Tal med anledning av enkammarriksdagens

50-årsjubileum 1

Anf. 1 TALMANNEN 1

§ 2 Partiledardebatt..... 2

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)..... 2

Anf. 3 ULF KRISTERSSON (M) 4

Anf. 4 JIMMIE ÅKESSON (SD) 5

Anf. 5 ANNIE LÖÖF (C)..... 6

Anf. 6 NOOSHI DADGOSTAR (V)..... 8

Anf. 7 EBBA BUSCH (KD)..... 9

Anf. 8 JOHAN PEHRSON (L)..... 10

Anf. 9 ISABELLA LÖVIN (MP)..... 11

Anf. 10 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) 13

Anf. 11 ULF KRISTERSSON (M) replik 13

Anf. 12 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 13

Anf. 13 ULF KRISTERSSON (M) replik 14

Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 14

Anf. 15 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik..... 14

Anf. 16 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 15

Anf. 17 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik..... 15

Anf. 18 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 15

Anf. 19 ANNIE LÖÖF (C) replik 16

Anf. 20 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 16

Anf. 21 ANNIE LÖÖF (C) replik 16

Anf. 22 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 16

Anf. 23 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik..... 17

Anf. 24 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 17

Anf. 25 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik..... 17

Anf. 26 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 18

Anf. 27 EBBA BUSCH (KD) replik 18

Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 18

Anf. 29 EBBA BUSCH (KD) replik 18

Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 19

Anf. 31 JOHAN PEHRSON (L) replik 19

Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 19

Anf. 33 JOHAN PEHRSON (L) replik 20

Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 20

Anf. 35 ULF KRISTERSSON (M) 20

Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 21

Anf. 37 ULF KRISTERSSON (M) replik 21

Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik 22

Anf. 39 ULF KRISTERSSON (M) replik 22

Anf. 40 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik..... 22

Anf. 41 ULF KRISTERSSON (M) replik 23

Anf. 42 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik..... 23

Anf. 43 ULF KRISTERSSON (M) replik 23

Anf. 44 JOHAN PEHRSON (L) replik 24

Anf. 45	ULF KRISTERSSON (M) replik.....	24
Anf. 46	JOHAN PEHRSON (L) replik.....	24
Anf. 47	ULF KRISTERSSON (M) replik.....	25
Anf. 48	ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	25
Anf. 49	ULF KRISTERSSON (M) replik.....	25
Anf. 50	ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	25
Anf. 51	ULF KRISTERSSON (M) replik.....	26
Anf. 52	JIMMIE ÅKESSON (SD).....	26
Anf. 53	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	27
Anf. 54	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	27
Anf. 55	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	27
Anf. 56	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	27
Anf. 57	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	28
Anf. 58	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	28
Anf. 59	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	28
Anf. 60	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	29
Anf. 61	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	29
Anf. 62	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	29
Anf. 63	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	30
Anf. 64	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	30
Anf. 65	JOHAN PEHRSON (L) replik.....	30
Anf. 66	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	31
Anf. 67	JOHAN PEHRSON (L) replik.....	31
Anf. 68	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	31
Anf. 69	ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	32
Anf. 70	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	32
Anf. 71	ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	33
Anf. 72	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	33
Anf. 73	ANNIE LÖÖF (C).....	33
Anf. 74	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	34
Anf. 75	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	34
Anf. 76	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	34
Anf. 77	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	35
Anf. 78	EBBA BUSCH (KD) replik.....	35
Anf. 79	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	35
Anf. 80	EBBA BUSCH (KD) replik.....	35
Anf. 81	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	36
Anf. 82	NOOSHI DADGOSTAR (V).....	36
Anf. 83	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	37
Anf. 84	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	37
Anf. 85	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	37
Anf. 86	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	37
Anf. 87	JOHAN PEHRSON (L) replik.....	38
Anf. 88	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	38
Anf. 89	JOHAN PEHRSON (L) replik.....	38
Anf. 90	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	39
Anf. 91	EBBA BUSCH (KD).....	39
Anf. 92	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	39
Anf. 93	EBBA BUSCH (KD) replik.....	40
Anf. 94	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	40
Anf. 95	EBBA BUSCH (KD) replik.....	40

Anf. 96 ANNIE LÖÖF (C) replik	41
Anf. 97 EBBA BUSCH (KD) replik	41
Anf. 98 ANNIE LÖÖF (C) replik	41
Anf. 99 EBBA BUSCH (KD) replik	41
Anf. 100 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	42
Anf. 101 EBBA BUSCH (KD) replik	42
Anf. 102 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	42
Anf. 103 EBBA BUSCH (KD) replik	43
Anf. 104 ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	43
Anf. 105 EBBA BUSCH (KD) replik	43
Anf. 106 ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	44
Anf. 107 EBBA BUSCH (KD) replik	44
Anf. 108 JOHAN PEHRSON (L).....	44
Anf. 109 EBBA BUSCH (KD) replik	45
Anf. 110 JOHAN PEHRSON (L) replik	45
Anf. 111 EBBA BUSCH (KD) replik	46
Anf. 112 JOHAN PEHRSON (L) replik	46
Anf. 113 ISABELLA LÖVIN (MP).....	46
Anf. 114 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	47
Anf. 115 ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	47
Anf. 116 ULF KRISTERSSON (M) replik	48
Anf. 117 ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	48
Anf. 118 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	49
Anf. 119 ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	49
Anf. 120 ANNIE LÖÖF (C) replik.....	49
Anf. 121 ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	50
Anf. 122 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	50
Anf. 123 ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	51
Anf. 124 EBBA BUSCH (KD) replik	51
Anf. 125 ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	51
Anf. 126 JOHAN PEHRSON (L) replik	52
Anf. 127 ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	52
Anf. 128 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	53
§ 3 Anmälan om faktapromemoria	53
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	53
§ 5 Anmälan om fråga för skriftligt svar	53
§ 6 Anmälan om skriftliga svar på frågor	53
§ 7 Kammaren åtskildes kl. 12.24.....	54